Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

Сердало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера дениз • ШИНАРА, 14 сентябрь, 1976 шу. • № 112 (5623). • Мах 2 кеп.

КПСС ОБКОМЕ

Кердача мулашка

РЕСПУБЛИКА КЪАХЬЕГАЧА КОЛЛЕКТИВАША МЕХКДАЬТТА ДУККХАГIА ДАХАРАИ ЙОАГО ХIАМА, ЙIОВХАЛЕИ ЭЛЕКТРИЧЕСКИ ЭНЕРГИИ КХОАЯРАИ ТIАЙИЦАЧА ДОККХАГIДОЛЧА ДЕКХАРИЙ ХЬАКЪЕХЬА.

КПСС обкома бюрос белгалдоаккх, республика къахьегача коллективаша, халкъа боахам йоагочa хIаманца, электрически йIовхалеи энергеца Iалашбара доагора-энергетически ресурсех хьурматдеш пайда эцара партеи правительстваи даь сацамаш кхоачаш а деш, шерра болх дIаболабаьб гази мехкдаьттеи дукхагIа дахара, йоаго хIама кIезигагIа йоврггйолаш дIаахийтара, электрически йIовхалеи энерги кхояра.

Республика къахьегамхошта керда къахьегамеи политически хьинар чудоссадаьд мехкдаьтта дукхагIа дахара, электрически йIовхалеи энерги дукхагIа хьаяраи кхояраи тIехьарча социалистически яхьа инициатива дIайолаяьча мехкдаьттаи газовни промышленноста Керттерча Тюменски производствени управлене, кIор баккхара дешашта йолча Донецки производственни объединене, «Мосэнерго» яхача районни энергетически управлене болхлошка, инженерно - технически балхаш дерашка, гIулакхерча нахага КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева дахьийтача письмос.

Из патриотически инициатива хьал а лоацаш, республикерча хьалха латтача дуккхача предприятей коллективаша, шоай торонашн кхоачамаши меллад а хьежа, 1976 шера керда доккхагIдола социалистически декхараш тIайийцад мехкдаьтта дахара, доагора-энергетически ресурсех кхом беши рациональнои пайда эцара.

Масала, «Грознефть» объединене мехкдаьттахоша укх шера мехка халкъа боахама оттаяьча планал совгIа 100 эзар тонн, е хьалхагIа тIайийцача декхарашка белгалдаьчул 80 эзар тонн дукхагIа мехкдаьтта дала лаьрхIад.

«Грозэнерго» управлене энергетикаша лаьрхIад 1976 шера тIайийцача декхарел совгIа 3000 тонн условни доагор, 200 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхое, промышленноста, юрта боахама, гIишлошьяра, транспорта, бахача наха тешшаме хадданза энерги телга Iалашде.

Маьхе инициатива кхайкаьй шера керте кхояьча энергоресурсай чотах предприяте дийнахьеи буси болх белга Iалашде аьнна декхар тIайийцача Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода болхлоша, инженерно-технически балхаш дераша, гIулакхерча наха. ИттлагIча пятилетка хьалхарча шера кхояьча электроэнергеца цхьаи кIиранна болх бе лаьрхIад «Автоспецоборудование» яхача Грозненски опытно - экспериментальни завода коллективо.

Белгальяьха предприятеши организацеши гуйран-Iан замалахьа болх бе кийчъяра гIулакха цу почини къаьстта боккха лоархIам а беш, КПСС обкома бюрос къоабалъяьй мехкдаьттаи газовни промышленноста Керттерча Тюменски управлене, кIор бахара дешашта йолча Донецки производственни объединене, «Мосэнерго» яхача районни энергетически управлене болхлошка, инженерно - технически балхаш дерашка, гIулакхерча нахага новкъоста Л. И. Брежнева дахьийтача письмона жоп а луш доагор дукхагIа даккхара, электрически йIовхалеи энерги дукхагIа хьаяра керда доккхагIдола декхараш шоашта тIайийцача «Грознефть» объединене, «Грозэнерго» яхача районни энергетически управлене, Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода, «Автоспецоборудование» яхача Грозненски опытно-экспериментальни завода коллективай почин.

Бюрос парте городской районни комитеташ, облсовпроф, юкъхьанцара партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш, боахамий кулгалхой декхарийла баьб мехкдаьтта, доагор, электрически энерги дукхагIа яккхараи доагора-энергетически ресурсаш ма-могга дукхагIа кхояраи республикера еррига къахьега коллективаш оарцагIъяхар духьа царна юкъе шерра массово-политически организаторски болх боаржабе.

Республикански газетий редакцешта, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, телевиденеи радиовещанеи комитета тIадиллад доагора-энергетически ресурсаш Iоаяр духьа лаьцача социалистически яхьа лелами цунах къахиннараши кепайоазонтIа, телевиденеи радио чуи гIолла шерра дувцилга, гази мехкдаьттеи доаккхача доагор хьадеча, электрически, йIовхала энерги, доагор-машиндаьтташ кходеча доккхий толамаш даьхача хьалха латтача коллективашта карагIдаьннараш гойтилга.

Парте обкома отраслеви отделашта, КПСС городской районни комитеташта тIадиллад е соцам кхоачашбара тIахьожам оттабелга.

Ерригача министерстваца, объединенеша, управленеша, предприятеша, организацеша продукци хьяреи маьхала яккхареи планови заданеши 1976 шера тIайийца социалистически декхараши тешшаме кхрачашделга Iалашдара тIадерзадаь гIулакхаш чакхдоахилга.

СИХАГIА ЧУЕРЗАЕ ГУЙРЕ!

ЛАЬТТА ЛЕЛАДЕРИЙ ГУЙРАНАРА ЙОАКХО

Колхозийи совхозийи кхашка доше гуйре еnай. Юрташкарча механизатораша чакхдаха деза балхаш дуккхагIа да хIанз. Царна юкъе лоархIамера моттиг дIалоац шоллагIа хьувкъам — ялата йийна хьажкIаш чуэцаро. Республика цхьадолча боахамашка чуэца йолаяьй уж.

ХьажкIаш чуэцара колхозашкеи совхозашкеи йолаш я 516 комбайн. Иззал техника хиларах боахамий торо хургьа хьажкIаш чуэцара балхаш дика вIаштIехьдаьхаи ханнахьеи чакхдаха. ХьажкIаш чуэца техника мишта кийчъяьй хьахьокх укх лаьнеша.

Сентябрь бетта хьалхарча деношка тоаяь яьнна комбайн 432 ер, е планах 83 процент.

Ведевски, Ножай-Юртовски, Советски районий боахамашка еррига комбайнаш кийча я хьажкIаш чуэца.

Наурски районе 25-нех 24 комбайн кийча я е 96 процент яраш, Назрановски районе 64-нех 58 комбайн е 91 процент яраш, Урус - Мартановски районе — 98 процент.

Цхьабакъда, хьажкIаш чуэца болабенна бале а, цхьайолча районашка кийча яц еррига комбайнаш. ХIанз а дукха комбайнаш тоаянза я Шалински, Шелковски районий цхьадолча боахамашка.

Укх гаргарча деношка еррига комбайнаш тоаяь яхеи хьажкIий кхашка уж араялийтеи декхарийла ба колхозийи совхозийи кулгалхой, керттера специалисташ.

ХЬАЖКIАШ ЧУЭЦАР (10 сентябре кхаччалца)

Районаш	Чуэца езараш	Чуийца яьнараш
	гектараш	
Ачхой-Мартановски	1700	25
Грозненски	3224	287
Гудермесски	400	20
Надтеречни	2010	295
Наурски	845	105
Урус-Мартановски	3369	313
Шалински	3340	238
Шелковски	815	182

Цхьаи шераи ах шераи кхоачамхиллал дола доакъар Iалашдара дIайоляь инициатива чIоагIа раьза хинна хьаллаьцар Грозненски районерча «Атагинский» совхоза механизатораша. Шоай торонашкеи кхоачамаш, кеп хьажа а хьежа иттлагIча пятилетка хьалхарча шера доакъар кийчдара даькъе доккхий социалистически декхараш тIайийцар цар. Уж толамца кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаяьча цар бизза пайда ийбу балха ханах, юрта боахама техниках. Цудухьа совхоза механизатораша хIанзлехьа еллай 5500 тонн силос, из хул заданел дуккха дукхагIа. Ка бола ялат чуийца ма-даьллингехьа цу кхашкара хьагул а даь аргIех дIаотталир цар 3400 тонн совгIа ча.

Доакъар кийчдеча къаьстта дика къахьегаш я бригадир Джабраилов Iаьиз керте латта цхьоалагIа бригада. Моша доакъар кийчдара йола шера задани хIанзлехьа 180 процент кхоачашъяьй бригала механизатораша.

Со шига нийсвеннача 8 сентябре силоса лаьрхIа шоллагIа дIабийна эрз онхбенна хьоккаш бар бригадера механизатораш. Цхьа минут а балха ха зехьа йовра кхераш санна сиха лелар эрз хьокхаш йола йиъ агрегат. Цар хьекха моша доакъар силос йолла кIоаг болча дIаозаш, шоай бехкагIа цхьаи минута а комбайнаш ца социйташ болх беш бар «Геофизика» трестера совхоза новкъосталла баьхка автомашиний водителаш. Делкъийна шийтта сахьат доалача хана нагахьа комбайнер, автомашина водитель вацар шийдийнахьара норма кхоачаш ца еш. Силоса лаьрхIа эрз хьокхача механизатораштa юкъе яьржача социалистически яхье хаддаиза хьалха латташ ва комбайнер Ойбуев Мовлды. Дийнахьарча нормагIа 25 тонн кийчде дезача хIара дийнахьа 50 тонн а кхы дукхагIа а моша доакъар кийчду цо. Шийа опыт дог даьза долаш дIа а луш яхье тIехьа латташ бараш шийна тIакхебара дукха новкъостал а ду цо.

Силоса лаьрхIа шоллагIа дIабийначa эрза къаьстта дика доал даьд цу участкана тIачIоагIваьча механизатора Исламгиреев Сайт-Хьасан Усаевича. Цунга хьежжа дика хьахиннад моша доакъар. Ши метр, шиъ-ах метр лакхеи листен ба цу кхай тIара эрз. Цудухьа паччахьалкхен планагIа хIара гектара тIара чуда деза моша доакъар 70—80 центнер долча, хIанз хIара гектара тIара чудахьаш дола моша доакъар юкъера лаьрхIача 120 — 150 центнер да. Укх шин-кхаь дийнахьа цу шоаттакье иттех гектар йолча цу кхай тIара эрз хьекха а цох силос елла а бала дага ба цхьоалагIча бригадера механизатораш. Силоса кIоаг болча мошача доакъарах етта дIакхаьча автомашинаш сиха Iойоассаеши силос йолла за хьинаре къахьегаши ба укладчикаш Мударов Абдул-ВахIаб, Тукаев Ювнас, Заурбеков Хьамид, трактористаш Лобачев Владимир, Талатов Хьамид, кхыбараш.

СУРТА ТIА: комбайнера Ойбуев Мовлде агрегат; шоллагIча сурта тIа: агроном Осмаев Долин цу кхай тIа къахьегаш хинна механизатор Исламгиреев Сайт-Хьасаи; кхоалагIча сурта тIа: мошача сортах силос йоллаш я.

И. ПЛИЕВА тексти сурташи.

Советий мехка гIолла

МИНСК. Массе метте цхьатарра чуэца йолаяьй коартолаш Белоруссе. Из культура тIайолаш 450 эзар совгIа гектар я. Дуккхача боахамаша дика хьувкъаьй уж. «ШоллагIа ялат» лоацача ханашкеи ца дойташи чуэцар духьа чуэца - хьаувза отрядаш вIашагIъехкай боахамашка. Цар доалахьа я комбайнаш, хоржа пункташ, автомашинаш, кхыйола техника. Чуэца езараш ши миллион тонн гаргга коартолаш я.

АШХАБАД. Ткъо эзарлагIа вентилятор арахийцай мехкдаьтта машинаш еча заводе. 1960 шера, предприяти болх бе йолаеннача хана, 100 аппарат мара яцар еррига а хьаьраш. ХIанз беттал кIезигагIа йолча хана хьаю уххжал аппараташ. Йоккхийча металлургически химически комбинаташка хий шелде лаьрхIа низ бола агрегаташ балха тешамегIа я.

ЧИМКЕНТ. Кызылкумски целинни лаьтташкарча дуга кхедераша комбайний бункерашкара Iойоассаяьй дото бессача ялата эггара хьалхара эзар тонн. Массе метте цхьатарра чуэца доладаьд дуга. Лаьтташ леладераша, шоай торонаш лархIа а лаьрхIа кхы тIа а пхи эзар тоннал кIезигагIа доацаш дуга Даьхен амбарашка чутасса лаьрхIад.

ИРКУТСК. Шу хьадоладелча дениз додача хи тIа гIолла лелача кемай Малхбоален-СибарегIен управлене кемаша 50 эзар тонн мухь бихьаб Байкало - Амурски машинникъ булларашта. Шера керте хи тIа гIолла кемаш лелаш мел йоаккхача хана дIаихача шерашка кхихьачул дукха а дукхагIа ба из. Толам баьннаб флот йоккхагIа хиларах, мухь хоржача хана хьалха латтарий опыт юкъе кхахьарах, керда порташ хьалъярах.

СЕВЕРОУРАЛЬСК (Свердловски область). Керда тIех боккха низ бола шахта йоаккхача пхи бIаь метрал кIоаргъеннай бокситови рудникерча шахташ йоахарий бригадаш. Еррига а лаьрхIача километр совгIа хургьи цун кIоаргал. Алюмине руда доаккхарашка шахто йиш хулийтаргья керда дIаьхий тIоанаш хьадаста болабала.

УЖГОРОД. Карпатай босешкара массе метте цхьатарра чуэца йолаяьй комсаш. Гайдолгех етта машинаш мугIарегIа ух уж чакхйоахача заводашкахьа. Укх шера дика хьийкъай комсаш, къаьстта а Баратшаг - Дружба яхача лоама кIал, вежарашка болча шин мехка доазош вIашагIкхеттача венгерски советски комсаш лелаераша В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна дIаегIараш. Цу комсий хIара гектара тIара бIаь центнер совгIа йоал.

БЕКАБАД (Узбекски ССР). Шозза совгIа кIезигбеннаб Бекабадски цементни комбината шифер хьаеш хинна болхлой, хIаьта продукци цкъаи ахаззеи дукхагIа арахец. Иззал пайда баьннаб укхаза реконструкци ярах. Къаеннача шийтта агрегата меттел автоматизированни паточни линии йиллай. Реконструкци еш латт Кувасаерчеи Ахангаранерчеи комбинаташта. Уж балхаш даь даьначул тIехьагIа Узбекистане арахеца шифер шера 72 миллион плиткагара 102 миллион плиткага кхоачаш дукхагIа хургья.

ЛИДА (Белорусски ССР). Кабуц чуэца комбайнаш цхьатарра арахеца йолаяьй юртбоахама машинаш еча заводе. Конвейер тIара Iояьннай эггара хьалхара машин. «Беларусь» яхача трактора тIехьатесса йолаш болх бу кердача комбайно, сахьата 0,18 гектара тIара кабуц чуэцалу цунга, уж шоай ханнахьеи ца йойташи чуэца аьнна.

КИШИНЕВ. Молдаве къулбехьарчеи центральни районашкарча механизатораша хьажкIаш чуэца техника дIайигай кхашка. Хаоттама хьалаш атта хувцалуш хилар теркал а деш, цар кхы тIа а цхаралаш дехкад комбайнашта — лордаш хьагулъе. Молдаве хьажкIаш тIайолаш 550 эзар гектар я. Соахкарчул ткъо процент хIана яц аьнна дукхагIа я уж. ИттлагIча пятилетка хьалхарча шера массазарчул дукхагIа ялатйина лаьрхIа хьажкIаш чуэца лаьрхIад лаьтташ леладераша — 2 миллион 500 эзари тонн.

ЮЖНО - САХАЛИНСК. Областа совхозашка массанахьа а цхьатарра чуэца йолаяьй коартолаш. Дика хьийкъай уж. Юрташкарча къахьегамхоша а цар гIоичаша — городий предприятейи учреждениейи болхлоша а декхар тIайийцад

Нов. Ю. В. АНДРОПОВНА ЭСКАРА ИНАРАЛ ЯХА ВОИНСКИ ЗВАНИ ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо **соцам бу: Нов. Андропов** Юрий Владимировича аргIанара **эскара инарал яха** воински звани дойла.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
10 сентябрь 1976 шу.

Нов. Н. А. ЩЕЛОКОВНА ЭСКАРА ИНАРАЛ ЯХА ВОИНСКИ ЗВАНИ ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо **соцам бу: Нов. Щелоков** Николай Анисимовича аргIанара **эскара инарал яха** воински звани дойла.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
10 сентябрь 1976 шу.

ОРЕНБУРГСКИ ГАЗОВИ КОМПЛЕКС ХЬАЛЪЕЧЕИ ШОЛЛАГIЧА АРГIАН МОЩНОСТАШ КАРАЕРЗАЕЧЕИ КЪАЬСТТА БЕЛГАЛБАЬННАЧА БОЛХЛОШТА СССР ОРДЕНАШИ МЕДАЛАШИ ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Оренбургски газови комплекс хьалъечеи шоллагIча аргIан мощносташ караерзаечеи толамаш дахарах совгIаташ дулда

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ГIОЛЛА

КЪАХЬЕГАМА ЦIЕЧА БАЙРАКХА ОРДЕН

Зевилов Павел Андреевига — «Красный молот» яхача грозненски машинашъеча завода воккхагIволча мастера.

КЪАХЬЕГАМА СИИЛЕН III СТЕПЕНА ОРДЕН

Бикаев Хабибула Абубакаровича — «Красный молот» яхаха грозненски машинашъеча завода котельщика.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

ЛИЙРХIАЧУЛ СОВГIА

Укх шера къаьстта хьинаре къахьегача Вознесенски газобензинови завода коллективо хIара бетта тIехкхоачашъю паччахьалкхеи планаши тIайица социалистически декхараши.

Иштта цо тIехкхоачашъяьй продукци арахецареи из маьхала яккхареи бархI бетта план. ЛийрхIачул совгIа газ чакхйоахараша маьхала яьккхача продукце мах 100 эзар сомал тIех хилар. Хьалхарча бархI бетта цар планал совгIа газах 1045 тонн бензин даьккхад. Иштта планал совгIа республика газах пайда ийбеча системашка дIаяхийтай бензин хьадаьккха 37 миллион кубически метр газ.

Завода коллектив дика лоархIаеннай кхыдолча керттерча технико - экономически хьокхамех а. Иштта цо 3 процент тIехкхоачашъяьй къахьегама овсарле лаккъяра план. Продукци арахецарга дIадодар лохдарах планал дукхагIа 20 эзар сом совгIа пайда хиннаб завода.

Завода коллектива къахьегама хьинар чIоагIа айдир дукха ха йовццаш Алма-Ате хиннача Казахстана партийно - боахама актива совещане новкъоста Леонид Ильич Брежнева даьча къамаьло. Оборудованехи технологически установкаехи пайда биззагIа ийбара керда торонаш гучайоах, технологически балхашта механизации автоматизации ю газовикаша.

Цу балха шоашкара дикка дакъа юкъекхухь завода рационализатораша. Ер шу доладелча дениз цар кийчъяьча рационализаторски предложенеех 44 балха юкъейихьай. Царех хулаш бола пайда 40 эзар сомал тIех ба.

ИттлагIча пятилетка хьалхарча шера тIайийца декхараш толамца кхоачашдара тIехь коллективе шерра яьржача социалистически яхье хьалхле лелаеш хьабоагIа Баркинхоев Башир керте латтача мехкдаьттеи гази чакхйоахача комбинировании установка болхлой.

Г. ЛУКЬЯНОВ.

РЕЙД

IА ХЬЕЖАРГДАЦ

Хьайбаш леладерий балха керттерчарех цхьа оагIув я хашнахьеи дикеи хьайбашта Iана кийчо елга, лерттIа Iай хьайбаш кховбилга Iалашдар.

Малгобекски района боахамашка из гIулакх мишта латт хьожаш хилар укх деношка «Сердало» газета рейдови бригада.

Укх шера Малгобекски района совхозашка цхьанна а шера хьалхагIа ца хиннача тайпара дукха гIожа а моша а доакъараш Iалашдаьд. Цхьаи шераи ах шераи тоъал доакъарий кхоачам баьб цхьадолча боахамашка, иштта: «Ингушский», ГI. Ахриева цIерагIча, «Кавказ» совхозашка. Районе хIанз а дIахо хьош дя тайп-тайпара доакъараш кийчделга.

Хьайбаш лерттIа Iангара даха йиш хулийта цхьа оагIув мара яц доакъарий кхоачам, мелла дика бале а. Боккхача лоархIаме я цун шоллагIа оагIув а — ханнахьеи дикеи доахан латта моттигаш кийчъелга. Цу даькъа ханнахьа йоакхо яьяц района боахамашка.

Тхо да комсаш лелаеча «Советский» совхоза доахан леладеча ферме. Эггара хьалха укхаза бIаргагур — цхьаккха тайпара лостам ца хилар да. Фермана гонахьа карт яц, коа дажаш да юрта бахача наьха Iаьсий, дезбарьераш яц. Деррига ков хьалдикъа йоархIаш я, царна юкъе зиза даьккха амбрози яха буц латт.

Гонахьа листа амбрози а тIаьнна латт 200 Iатта лаьрхIа дола кхий. КIезиг - дукха хьаьш тоадари кIир тохари мара Iана кийчо еш кхы хIама даьдац укхаза. Корашка кизгаш дац, чухьа бIеха я, вIашагIъаьккха латт кхо арадоаккхаш йола транспортер. Iана кийча дац укхаза шоллагIдола кхий а. ДIаоттаянза я цхьан оагIорахьара наIараш, тоае езаш я шоллагIча оагIорахьара наIараш а. Кийча яц профилакторий. ХIаьта а тхо укхаза хиннача дийнахьа цхьаккха саг вацар ферме доахан латта моттигаш Iана кийчъеш.

Цхьан карта латт 20 таргга зIамига доахан. Уж воча хьале дац. Цхьабакъда царна дIа дешна моша доакъар дукхагIдар когаш тIабетташ доадеш латт. Хьаьш деха латт, кхохи нувхехи хьал а диза.

Ферме хьатIаззадац Iана кхоачамболаш гIожа доакъараш. Коа дIайоллаш латт силос. Дукха ха я кIоаг хьалбиза болабаь, хIанз а ах мара хьал а бизабац из. Цул совгIа карбамид а тохац силосах.

Дукха дикагIа латтац Iана кийчо яра гIулакх «Малгобекский» совхоза ферме а. Тоадаь лоархIаш да укхаза Iаьсий латта кхий. Клеткашта кIир техай, дезинфекци яьй, чухь цIена я. Цхьабакъда дуккха корам кизгаш доацаш да. ХIанз а тоаяь яланза я доккхагIдола Iаьсий лоаттаду кхий а

— ХIанзчул тIехьагIа бе безар дукха болх ба, — йоах транспортер тоаеш воаллача Узиев Доккас. — Эшача оатхалий кхоачам бац. Ер маца тоаяь яргья сона хац. Ши кIира да со се цаI мара воацаш аз укхаза болх бу.

Тоаянза я укхазара наIараш. Аьшксаьргаца дIайийхка, шийча хана а Iолега кийча йолаш Iочу а охкаенна яда уж.

ДикагIча хьале да укхаза детта доахан латта шоллагIдола кхий.

Цо дог гIоздоакх. Цхьабакъда хIанз а кийча яц божа беттарашта салаIа моттиг Iанна кхоачамбеш гIожа доакъараш кийчдаьд «Малгобекский» совхозе, цхьабакъда ферме хьатIа-м деладац.

Цу гIулакха ханнахьа йоакхо яьй «Ингушский» совхозе. Укхаза ферме аргIаш даь латт 500 тонн йол, 600 тонн ча, цох 200 тонн кепаш яь а долаш, цул совгIа ферма коа дIаелла хьажкIий силос, люцерна сенаж я.

Цхьабакъда доахан латта моттигаш лерттIа тоаяь кийчъяьяц укхаза а. Хьайбай помещеней цхьадолча корашка кизгаш дац, йIоахъе езаш я наIараш, тховнех хьаьха топпараш Iолийгаб тамбурашка. Дукха хIама дац укхаза Iана кийчо еш де дезар. Цхьабакъда, ханнахьа ца деш дисача эггара зIамагIчох а тIехьагIа боккха хьовзам хила тарлу. Iа хьежаргдац хьайбаш леладераш кийчо яь баларга.

Ферма хьайбай помещенеш тоаеш боахк Ялхароев Султан керте латт гIишлонхой. ХIанзлехьа дуккха балхаш де кхийннад цар. Цхьабакъда де деза балхаш а дукха да.

— Уж дерригаш 10 октябрь тIакхоачаш чакхдоахалургдар тхога, — йоах бригадира, — нагахьа санна мел эша гIишлон материалаш хилча. ХIанз санна мара эша хIамаш хьатIа ца кхуХье тоа ца еш Iанга кхачар кхерам болаш я ер гIишло.

Керда вIашагIъехкача комсаш лелаеча совхозашка лерттIа Iана кийчо яра балхаш меттел, кхыйола гIишлош хьалъелга а укх шера ледара лел. Цув керттера бахьан да гIишлон материалаш ца тоъар. Цу дешага хьажа а къонача боахамашта новкъостал де а деза «Чеченингушвино» объединене кулгалхоша.

Iанга кийча яц «Кавказ» совхоза шоллагIча шурий-товарни ферма доахай латта моттигаш а. Детта доахан латтача кхийшка кIал а доккхий кIоагаш доахк. чу бIеха колд а латташ, тоае езаш я наIараш. Массе а оагIорахьара мух хьекхаш наIараш а кораш а тоаде дезаш я Iаьсий латта моттиг а.

— Новрашца из бIеха колд дIаарахьекха кхец тха — леткъ дояркаш чIоагIа раьза бовцаш. — пхьарсаш лаз, хIаьта Iай чухь гIора а йий вIалла цIен а юлац ченаш.

Iан замалахьа хьайбаш чуоттаду помещенеш кийчъяра балхаш во лел М. Горьке цIерагIча совхоза ферме а. Укхаза Iойоха а яь капитально тоаеш я хьайбаш латта моттигаш. Детта доахан латтаргдолча кхийна тхов тилла баьннаб, ТIера тхов Iо а баьккха алхха пенаш мара дац Iаьсий латта дезача кхий. ГIишлон материалаш ца хилар бахьан долаш сеца латт кхий юхаметтаоттадара балхаш.

Иштта латт Iана кийчо яра гIулакх района совхозашка. ХIаьта укх шера аьхки КПСС Нохч-ГIалгIай обкомои республика Министрий Советои баьча соцам тIа боахамий кулгалхой декхарийла баьбар цхьоалагIча сентябре Iай хьайбаш латтаргдола еррига моттигаш Iана кийчъяь яха. 15-гIа сентябрь тIакхоачаш хьайбашта Iай кхоачам хиллал доакъараш фермашка хьатIаэза даха Уж лоархIамера декхараш кхоачашдаьдац МагIалбикерча района совхозий кулгалхоша, партийни советски организацеша.

Iай доахан чуоттаде деза ха тIакхата гаьна яц. Боахамий кулгалхой, партийни организацей, беррига хьайбаш леладерий сийлахьа декхар да — хIара сахьатах пайда а эцаш Iана кийчо яра балхаш ма-могга сихагIа чакхдахар.

Б. ЧЕРГИЗОВ, Малгобекски района юртбоахама управлене зоотехник, М. ДАСКИЕВ, «Ленина байракх» газета редакце отдела заведующи; А. ХАРСИЕВ, «Сердало газета собкор.

КЕРДАЧА ДЕШАРА ШЕРАГА КИЙЧЛУШ ВА ПРОПАГАНДИСТ

Вай республика театр дезаршта дика вовз актерски говзал лакха йоля, М. Ю. Лермонтова цIерагIча драмтеатра къаьнагIа вола артист Виктор Наркисович Оглоблин. Дукхача шерашка вай советски искусство дегIаккхувлача хьнаре дакъа юкъеккхаьхьарах РСФСР-ен НГIАССР-ен заслуженни артист яха сийлен цIи еннай Виктор Наркисовича. Из ва цу театра коллектива политически дешара семинарски группа пропагандист а. Семинарски группа ладувгIараша чIоагIа сий ду цун ший керттера балха декхараш санна пропагандиста болх а боккхача бехктокхамца, творчески уйла тIайохийташ цо лелабарах, искусства болхлой лекхараш парте политика лаькъерча декхарашца айхха бувзам болаш занятеш вIаштIехьъяккхарах.

Пхе шера семинарски группа занятешта кулгалдеш тоъал балха опыт Iоаяьй Виктор Наркисовича. 31 саг ва цун группе. Уж ба театра творчески болхлой: актераш, режиссераш. ДIадахача дешара шера «Къахьегамхошта коммунистически кхетам балари идеологически къовсами» яха проблема Iомаеш хилар семинарски группа. Занятей эффективность даим лакха йолаш, Iомаеш йола тема советски искусствана хьалхашка латтача декхарашца, республика вахарца, парте политически боахамеи декхарашца айхха ювзаш чакхдаьккхар пропагандиста дIадаха дешара шу.

Иштта «Марксизмо-ленинизмо коммунистически нравственность йолаши буржуазни морадаца машар боацаши къахьегамхой кхебарах» яхача темах семинарски заняти е ше кийчлуш пропагандиста дукхагIа теркам тIабахийтар вай республика хьалашка эггара чIоагIагIа эшаш долчоа — къахьегамхошта интернациональни атеистически кхетам балара дешашта. Из тема заняте йоашхаш теоретически положенеш моттигерча фактически материалашца чIоагIъеш, искусства болхлошта цу даькъе хьалха латта декхараш белгалдеш дола масалаш кхувлаш оттайир ший беседа пропагандиста. Цу тайпара оттаьча беседа плачо занятецара безам совбаьккхар ладувгIарий а. Шоай къамаьлашка цар а дукхагIа масалаш кхувлар республика къахьегамхой вахарцара. Иштта ладувгIархочо В. Д. Панова кIоаргга яьшхар «Коммунистически морала ленински принципаши КПСС XXV съезда решенеш тIа уж дегIаяри» яха тема. Дуккхача теоретически моттигерчен материалах пайда эцаш вола ладувгIархо цIенхаштта кийчвенна хилар белгала дар.

Аьхха лектор хиниа Iап пропагандист. Из ва лектор а, хьехархо а, занятей кулгалхо а. ХIаьта пропагандистал совгIа ладувгIараша а хьинаре дакъа лоацаш самообразоване чоалхане процесс я заняти. Из вIаштIехьйоаккхар а цун дирижер а ва пропагандист. АргIанара заняти е кийчлуш даим шийна хьалхашка укх тайпара хаттараш уттаду Виктор Наркисовича: Iомаеча темана ладувгIарий теркам тIаозаш хургйий са беседа, мел кIоарга а дика а яьшхай аз тема, мел бувзам болаш да парте оттадаь декхараш ладувгIарий балха гIулакхашца, малагIа хаттараш дала тарлу сона ладувгIархоша, цар метта со хилча, аз айса малагIаш дергдар, иштта дуккха кхыдараш.

Шийн пропагандистски говзала берриг низ Iоаяь знанеш, кхычарна уж дIаяла хар, аудитори дика гуш а цуна доал де ховш а хилар — Виктор Наркисовича дIалу ладувгIархой занятешцара безам совбаккхара, цар уйлашта, къахьегама гIулакхашта влияни яра.

Шерагара шерага лакхлуш латт театра болхлой профессиональни говзал, политически сакхетам, къахьегамхошта коммунистически кхетам балара даькъе парте искусства болхлошта хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдеча цар юкъеккхьа дакъа.

Заняте тема йоашхаш искусства кхетам балара лоархIамах А. В. Луначарске белгалдаьчох дика пайда ийцар группа ладувгIархочо, НГIАССР заслуженни артисткас М. Слуцкаяс. Ше деш дола къамаьл театра вахарцара масалаш кхувлаш чIоагIдора цо.

Дукха терко яьй пропагандиста В. Н. Оглоблина КПСС XXV съезда материалаш семинарски группа хIара ладувгIархочунга кIоаргга Iомаяйтара: «КПСС XXV съезд — вай мехка, парте, халкъа вахаре, дунен халкъашта юкъерча вахаре Iалаьмате боккха политически лоархIам бола событи» яхача лекцега ладийгIар семинарски группо. Съезда материалех хиннача семинарашка къамаьлаш деш ладувгIархоша дика знанеш, парте шоашта хьалхашка оттаду декхараш довзаш хилар хьахьеккхар. Театра вахарца, цун планашца айхха дувзадена дар цар даь къамаьлаш. Къаьстта чулоацам болаш дар ладувгIархоша режиссера Гуревича, актрисаша Исрапиловас, Паповас, НГIАССР заслуженни артисткас Плужниковас, иштта кхычар даь къамаьлаш.

ЛадувгIархошта кIоаргга знанеш ялар, цар деча къамаьлий общественно-политически чулоацам лакха хилийтар, наьха дог тешадеш дола масалаш лахар, Iомаеча темага хьежжа царна хьалхашка хоадам бола декхараш оттадар — цу тайпара да В. Н. Оглоблина балха стиль белгалъеш дола дешаш.

Семинарски занятешка Iомадаьчох ладувгIархоша дика пайда эц шоай производственни общественни балха тIа. Кагирхошта юкъера болх тоъал айбаьб комсомольски организаце секретара Р. Минаевас, чулоацам боламагIа а денал долашагIа а хиннад комсомольски организаце арахецаш дола «Комсомольский прожектор» яха листок, политически ирагIа, сакъердамегIа да хIанз ладувгIархочо Пановас кулгал а деш арахецаш дола «Кхоллам» яха пенгазет.

ЛадувгIархошта марксистско-ленински кхетам балара лостам болаш чакхйоахача занятешка пропагандиста чIоагIа терко ю В. И. Ленина балхаш кIоаргга кхетадеш царга Iомадайтаран конспекташ уттайтаран. Иштта, «Марксистско-ленински мировоззрени — коммунистически кхетам балара лард» яхача темах семинарски занятега кийчлуш В. И. Ленина «Фу де деза?», «Материализми эмпириокритицизми», «Марксизми ревизионизми» яхача балхий къаьст-къаьста йола главаш Iома а еш конспекташ уттайир ладувгIархоша.

Балха опыт йолча пропагандиста В. Н. Оглоблина кулгал а деш чакхъювлача занятешта ладувгIархой къахьегама хьинари идейно-политически сакхетами лакхбаь хиларах шеко яц. Театра берригача болхлоша хьинаре дакъа лоац общественни мероприятешка. Укх шера апрель бетта субботник хулача дийнахьа шоай учреждени, цун гонахьара моттигаш цIеньеши тоаеши къахьийгачул тIехьагIа, пропагандист юкъе а волаш, шоаш шефство лелаеча «Красный молот» завода шиш цехе концерт оттадир театра болхлоша.

Семинарски группа политически дешара шу «Парти социализм дегIаенача хьалхашка» яхача темах теоретически конференци хиларца чакхдаьлар. ЛадувгIархоша хьинаре дакъа лоацаш, КПСС XXV съезда материалех кIоаргга знанеш хьокхаш чакхъяьлар из. Къаьстта чулоацам болаш, массане теркам тIаозаш яр РСФСР заслуженни артиста Г. А. Гладких «КПСС XXV съезд — къахьегамхошта коммунистически кхетам луча культура лоархIам тIа-тIа лакхлуш латтарах» яхача темах яь доклад. Нов. Гладких къаьстта белгалдаьккхар КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева доклада тIара литературанеи искусстванеи хьалхашка латта декхараш дувцаш йола моттиг.

Иштта лакхача идейно-политически боараме чакхдаьккхар пропагандиста дIадаха дешара шу. Кастта дIадолалу керда дар. Цунга хIанзе а кийчлуш ва пропагандист.

С. БЕРДОВ.

ИВАНОВО. Боахама декхараш кхоачашдеча хьинаре дакъа лацара дика форма лехай Ивановски камвольни комбината пропагандисташа. Цар новкъостал даьд тайп-тайпарча формашка дешаш волча 1.286 сага ше-ший встречни планашта расчет е. Из бахьан долаш царех 38 саго ийслагIча пятилетке хIаране итт-итт шера задани кхоачашйир, хIаьта цхьа эзар совгIа саго дикка тIехкхоачашйир пхе шера задани.

ХIанз кердача дешара шерага кийчлуш ба пропагандисташ, экономически знаней кружокаш, коммунистически къахьегама школаш вIашагIйоххкаш, халкъа университете дешаш хургбарашца беседаш еш ба, 100 совгIа пропагандист хургва хьатIадоагIача шера комбинате занятеш еш.

СУРТА ТIА: пропагандист складально - прессовальни участка мастер Н. И. Аваева (аьттехьаръяр) ОТК контролерий встречни планий расчетага хьожаш йоал.

И. ДЫНИНА сурт. ТАСС фотохроника.

Кепатеха арадаьннад КПСС Нохч - ГIалгIай обкома пропагандаи агитацев отдела аргIанара № 17 йола «Агитатора блокнот».

«Кубанций почин хьаллаьцай!» яхача рубрикана кIала цу тIа кепатека я КПСС XXV съезда делегата Социалистически Къахьегама Турпала, парте Урус-Мартановски райкома хьалхарча секретара А. Д. Кагерманова енна интервью. КПСС ЦК Генеральни секретара нов Л И Брежнева кубанцашка письмо дахьийтарца дувзаденна урусмартановцаша тIаийцача кердача социалистически декхарех, уж кхоачашдара пайда эца лерхIача резерваех дувц цо.

№ 17 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

Номер тIа иштта кепатеха я «Мичурина» цIерагIча совхоза цеха начальника Л. Турпалова язъяь «Говзалой къахьегамои котало йоаккхаргья» яха статья а КIаи хьажкIаи кхеяра опытах. Цухаев Хас-Мохьмад жертелаттача механизированни отряда къахьегама толамех дувц цу тIа.

Дукххача материалашца гойтай блокнота тIа «Халкъий доттагIалах даьнна беркат» яха рубрика. Царех я областной партийни архива заведующе Г. Плешановас язъяь «Барттайнача дезале» яха статья. Цу тIа автора дувц берригача мехкаш Нохч-ГIалгIайчен доттагIалла айххача бувзамех, кхыча республикашца экономически культурни дIа-хьа лелаеча гIулаккхехи новкъосталахи. Сентябрь бетта вежарашха республикашцара денош дIахо хьурга Нохч-ГIалгIайчене. Блокнот дешача номер тIа корайоагIаргья Совета Iаьдал латтача шерашка экономика, халкъа хьал-торо, культура лакхъеча Бурятена карагIдаьнараш дувцаш йолча материалий подборка.

«Вежарашха долча социализма мехкашка» яхача рубрикана кIала кепатеха я Н. Никольске язъяь «Болгаре котало никъ» яха статья. Из хетаь я советски бIухоша из мохк монархо-фашистски Iазапах мукъабаккхара денна хетаяь.

Номер тIа тоъал йоккха хьежхай «Политинформаторай агитаторай долча новкъостала» яха раздел. КПСС обкома политически просвещене Цlен консультанта В. Ахматукаева «Дикала оагIонаш» яха методически разработкаш я укхаза кепатеха Блокнот дешачун теркам тIаозаргба е могаеча беседа плано, ерригача звеной продукце дикали эффективности лаккъяра гIехьа лоаттабеча къовсама проблемаш яшхара хьехамашеи рекомендацешеи. Доазол арахьарча политика дешашта специализаци еча идеологически болхлочун пайда эца йиш я «Из да милитаризм ятилга» яхача цифрайи фактайи подборках.

ХIАРА КХАЙНА—ДИКАЛА ЗНАК

Хьалхле лелаеча бригаде

Грозненски района «Юбилейный» яхача соми баьцадараши кхедеча совхоза цхьайтта бригадах ялх баьцадараш кхедеш я. Сийленца кхоачашду баьцадараш леладераша КПСС XXV съезда сийна ийттлагIча пятилетка хьалхарча шера тIаийца хинна социалистически декхараш. Из бакъду хIанз цар чуэцаш болча беркатерча хьувкъамо. ДукхагIа йолча бригадаша толамца кхоачашйир паччахьалкхенга нарсаш йоххара план. ХIаьта хIанз цар чуэдача помидорийи столови свеклайи хьувкъам кхы а лакхагIа ба. «ХIара кхайна—дикала Знак» яхача девизагIа дIайолаьча социалистически яхьах дика беркат даьннад. Соахкарчул 1,5-зза цхьайолча бригадашка шозза лакхагIа хиннаб баьцадарий хьувкъам. Цун шийи бахьан да.

Съезда решенешта гIулакхаца жоп дала лаьрхIача кхаш леладераша лакхйир даьтта леладара культура, агротехнически бокъонаша дIа ма-дехха гIулакх дир дIайийнача культурашта. Хьийга кьа шолхонца юхадераадир лаьтто. Из къаьгга хьахьокх укх масало. Лаьтта ледадара культура лакхъяра гIехье яьржача социалистически яхье ах шера итогех хьалхара моттиг яьккхар № 5 йолча Гиреев Султан керте латтача баьцадараш лаладеча кагирхой бригадо. Цунга хьежжа хьахилар бригаде баьцадарий хьувкъам а. ТIаийца социалистически декхараш 160 центнер йолча метте хIара гектара тIара 200 центнер баьцадараш чуэца Гиреева бригадо. Укх шера планагIа бригадо чуэца дезаш хинна дерригга тайпа баьцадараш 764 тонн яр, хIаьта укх деношка цар дIаелар 782 тонн. Белгалде доагIа, ер бутт боллица кхы а шоргта чуэца помидораш кхай тIа йисалга, хIаьта столови свекла хIанзза мара чуэца а болабеннабац.

— ЛурчагIа институт яьккха вальча вера гха боахаме болх бе Гиреев Султан, — яхаш дувц бригадирах совхоза рабочкома Усманова Зурас. Балха опыт йоккха еце а тоъал знанеш йолаш, дика специалист-организатор ше хилар хьахьеккхар цо болх дIаболабенше а. ХIаьта оаха, кулгалхоша цу сахьате зийра цунах йоахкаш йола уж дика оамалаш. Цудухьа шевар раьза а хинна бригадиралла вахийтар из. Соахка а укх шера а массарел хьалха я къонача коммуниста бригада. Цо белгалду тхо гIалатдаьнна ца хилар.

Из керте эттача денз, тоалуш хьадоагIа бригада гIулакхаш, цунга хьежжа лакхлу баьцадараш кхедерий материальни хьал а. Нагахьа санна дIаихача шерашка бетта хIаране ийдеш хинна алапи 120 сомал лакхагIа хинадене, укх шера 160—170 сомага дIаккхоач хIаране ийду алапи.

Бригадана юкъебоагIараш керттерча даькъе мехкарий ба. Ткъаьи пхиъ йоI я уж. ДукхагIчар 2—3-зза тIехккхоачашъю баьцадараш чуэцара нормаш. Бригада вIашагIкхийта ялх шу доалаш латт. Барттайна, тоъал балха говзал Iомаяь, къахьегама тIера бола нах ба бригаде вIашагIкхийттараш. Къаьстта дика къахьегарца бригаде белгалбаьннаб Молочиева Жовзан (звеньевой), болхлой Муртазова Кала, Дагаева Зайдат, кхыбараш Цхьач дийнахьа 130—140 тонн помидораш дIайохьийт баьцадараш леладераша города тикашкен консервни заводен ХIаьта городера гIо де нах баьккача кхы дукхагIа а йохьийт Помидорашта юкъера бIарчча яраш тикашка йохьийт, хIаьта мIаьдъеннарех пульпа ю консервни завода дIаяхьийтара.

Совхоза администрацен партийни организацен дика йоакхо яьй социалистически яхь лерттIа вIаштIехьъяккхара а цун ханнахьа итогаш яра а. ХIара кхо ди массаза доал контора хьалхашка хьалтох яхьа итогаш. Цул тIехьагIа бетта, кварталла, ах шера итогаш ю. Яхье котбаьннарашта ахчан премеш, мах бола совгIаташ лу, цар сийна «молнеш», социалистически яхьа бюллетенеш арахец, салаIа бохий. Масала, укх шера хьалхарча ах шера итогех хьалхара моттиг яьккхача Гиреев Султана бригадана 1000 сом преми елар.

ЧIоагIа раьза ба баьцадараш леладераш продукци сихен ца йойташи чуийца яккхара города къахьегамхоша шоашта деча новкъостала. Цар къаьстта баркал яхаш хоастабора укх шера 7 августа дениз 400 тонн баьцадараш чуийца баьнна Старопромысловски района къахьегамхой.

— Тха болхлой къахьегамеи политически хьинар совдаьккхар, — аьлар бригадира Гиреев Султана, — укх деношка Алма-Ате хиннача Казахстана партийно-боахама актива совещане КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева даьча къамаьло. Из къамаьл цо тхоашка, баьцадарашка, деш санна хийтар сона. ХIаьта аьлча ялатан дулха продукташтен нийсса баьцадараш а хила деза советски къахьегамхой истола тIа. Телевизорен радион гIолла ладувгIарал совгIа, газеташ тIара а дийшад оаха цо юртбоахама болхлошка кердадоаккхаш аьннар. Советски сага парген правительстваси чIоагIа йоакхо елга цIаьккха а дизза хьахьокхаш дар из къамаьл. Цудухьа оаха, тхоай торонашка хьажа а хьежа дош лу партенеи правительстванеи Даьхен беркат совдаккхяра ниэ мел кхоачар де, вешта аьлча укх иттлагIча пятилетка хьалхарча шера паччахьалкхенга баьцадараш доххара план 1,5-зза тIеххкхоачашъе.

С. ШАДИЕВ.

АМУРСКИ ОБЛАСТЬ. Сиха дегIайоагIа БАМ-а «столица»—Тында. Таежни поселках город хулаш латт. ХIанз цига вах 30 эзар гаргга саг.

Тында хьалъеча а тоаеча а доккха дакъа лоац «Главмосстроя» управлене коллективо.

Хьалдаьд хIаранеч 72 квартир а йолаш 9 этаж йола диъ цIа, хьалъеш латт 1000 дешархочоа лаьрхIа юкъера школа, детсад, поликлиника, насосни станци. Хьалъе йолаергйолаш я машинашъа вокзал, больница бытови гIулакх ду комбинат.

Тындера Благовещенске, Чите, Иркутске самолеташ лелаш керда лини хьайийллай авиатораша. Укхаза хIанз лел ЯК-40 яха самолеташ.

СУРТА ТIА: Тындински аэропорте Iохайнай ЯК-40 яха самолет.

В. КУЗЬМИНА сурт. ТАСС фотохроника.

НАЬХА ДОГ УРАОТТАДЕШ

Социалистически яхь дIахо йодача хана, ма-могга дегIаккхувлар, цун формаш эргайоахаш тоаяр парте XXV съездо хьалхашка оттаь мохк экономически политически дегIабоалбара программа кхоачашъеча керттерча хьалех цаI да.

Укх тIеххьарча хана тоъал алсамъяьннай къахьегамхой хоастабара формаши методаши харжара даькъе йола предприятей бокъонаш. Нагахьа санна хьалха премена луш дола ахча алапе фондера мара луш хиннадеце, хIанз предприятей йиш я нах материально хоастабара фонде ахчанна перечисленеш я. Иштта, масала, 1974 шера, 1970 шерацa нийсдича 1,4-зза алсамъяьлар республике къахьегамхой хоастабара ерригача тайпара фондаш, вешта аьлча, 48 миллион сомага дIаккхаьчар уж. Кхачан промышленноста предприятешка 2-зза, гIишлон материалий промышленносте — 2,5-зза алсамъяьлар уж фондаш.

Премировани яра хьожалу ахча алсамдаларо, цкъа дале, предприятей болхлошта дикагIа стимулировани яра торонаш шерагIа хьайийллай, шозлагIа-дале хIанз йолаш йолча нах хоастабара системах дукхагIа пайда балар дIадех. Предприятештеи объединенештеи къахьегамхой доходаш алсамъяхар керда торонаш луш производственни коллективашта карагIдувларашца, социалистически яхье цар доахача толамашца из процесс айхха бувзам болаш хилийта гIерт социалистически общество.

Республика дукхача предприятешка йоккха, мах бола балха опыт Iоаяьй халкъа боахам дегIаккхувлара хьашташи боахама механизма цхьаьца долча производственни доакъошта эшараши белгалдеш йола премиальни системаш вIаштIехьйоахача. Иштта, масала, «Грознефтехимзаводы» объединене предприятешка арахецача продукце дикал лакха а йолаш, массанел дикагIа производственни толамаш даьха, механизацеи автоматизацеи средстваш, керда техникеи технологии дикагIа хьакхеллаи цунах пайда ийцаи коллективаш хьалха латтарех лоархI. Иштта теркалду мощносташ алсамъялар, доатор, Iы, электроэнерги, реагенташ дIаахийтара удельни нормаш кIезигъяр, техника кхерамзлен бокъонаш телха ца яр, щекински эксперимент балха юкъеяьхьарах баь пайда. Заводашта юкъе яьржача яхье котбаьннараш хоастабара массехк преми оттаяьй Хьалхаръяр—1000 сом — цехаштеи производстваштеи лаьрхIа, 500 сом — установкашта. ШоллагIъяр — 500 сом — цехаштеи производстваштеи лаьрхIа, 250 сом — установкашта. Шиъ кхоалагIа преми — 300 сом — цехаштеи производстваштеи лаьрхIа, 150 сом — установкашта.

Боахама реформа яра опыто хьахьеккхад, ерригача экономически психологически факторий лерттIа учет а еш материальни стимулировани система хувцилга уйла тIаяхийта чакхдоаккхача къахьегама дисциплина тоаенна, болхлой инициативеи бехктокхами лакхбенна хилар. Из къаьгга хьахьокх, хоадам болаш аьлча, СССР 50 шу дизара цIерагIча химически заводе щекински метод чакхъяккхаро.

Цхьабакъда республика цхьаццайолча предприятешка премиальни средствах пайда эцара практико хьахьеккхад производстве стимулировани яра дукха а доцаш, кIезига алапи долча болхлой цхьацца йолча категорешта алапеш тIатохара цунах пайда эцаш хилар. ХIаьта преми шийи чулоацама хьисапага дилача, алапена йола механически «добавка» хила йиш йолаш яц. Нагахьа санна баьча балхага хьежжа преми хьожаьяле, дIа-хьа екъаш цунах «уравниловка» яьяле, Грозненски яьшка конструкцей завода опыто хьахьеккхача бесса, предприяте болх во бар да.

Моральни материальной нах хоастабара гIулаккхаш нийсача боараме леладар принципиально боккха лоархIам болаш да «ХIара балха денна — дикала Знак» яха химиций почин хьал а лаьца коллективаша йоаржаяь социалистически яхь дегIаккхувлача.

Къахьегамхой хоастабара нийса система оттаяьй «Электроприбор» яхача Грозненски завода администрацеи партийни организацеи. Белгалъяьй дуккха тайпа стимулаш, царех лерргагIа пайда эцара хьалаш. Из система шера итогех луш йолча премешца айхха хоттаенна хилар боккха лоархIам болаш да: морально сиг чIоагIагIа мел хоаставу «кхойтталагIча» алапена тIатохаш долча ахчан процент лакхагIа, хул. Масала, нагахьа санна хьалха латтачоа предприяте Сийлен грамота енна хаиналле 10 процент тIаккхет цунна ахча, нагахьа санна завода сийлен Книжка тIа цун цIи дIаязъяьяле — 20 процент, лакхе латтача организаце Сийлен грамота е наькха тIа лелаю значок енналле — 25 процент. Болхлой собранешка торжественни хьале совгIат денна хилар тешал деш дола документ дIалу морально хоаставаьчоа.

Социализм дегIаенача хьалашка моральни стимулай лоархIам лакхлу. Къахьегамхой материальни культурни вахара боарам айбаларца, наьха сакхетам, балха тIара цар бехктокхам лакхбаларца дувзаденна да из.

Морально нах хоастабара лерттIа система оттаяьй Гудермесски медицински инструментий завода, «Электроприбор» завода, СПКБ «Нефтегазпромавтоматика» завода, иштта республика кхыча предприятейн организацейи партийни профсоюзни организацешеи администрацешеи Хьалха латта болхлой хоастабара стимулех бизза пайда эц укхаза. «Къахьегама ветеран», «ДикагIа вола конструктор», «Профессех дикагIа вола болхло», «Завода дикагIа вола мастер», «ДикагIа вола экономист», «ДикагIа вола инженер», иштта кхыйола цIераш тела оттаяьй хьалхле лелаеча болхлошта.

Заводской, Старопромысловски, Ленински районий предприятешка шерра пайда эц наха юкъе социалистически яхьа сийг летабеш йолча «молнех». «Молнеша» хоам бу къахьегама коталенех, тIаийца декхараш кхоачашдара бокъонца къовсам лоаттаберащ хестабу.

Грозненски районе шерра пайда эц социалистически яхье котбаьннарий сийна «Къахьегама сийлен байракх» айеш морально хоастабара формах. «Красный молот» заводе «Къахьегама сийлен» аллея хьаяьй.

КПСС XXV съездага кийчлуш нах морально хоастабара формаш йIаьхий йир республика партийни организацеша. Иштта, масала, СССР 50 шу дизара цIерагIча химически заводе «КПСС XXV съезда долча совгIатий Книжка» дIадоладир. Книжка тIа дIаязбара цехий, сменай, бригадай коллективашта юкъе яьржача социалистически яхье котбаьннарий, производстве хьалха латтарийи новаторийи цIераш.

Республика къахьегамхой хьинар айдеча лоархIаме моральни стимул а хинна дIаэттар «КПСС XXV съезда сийна яржача социалистически яхье котбаьннар» яха 40 Памятни знаки 156 Нохч-ГIалгIай АССР КПСС обкома, Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен дипломаши тела оттаир а. Яхье моральни стимулех гIулакх довзаш пайда эцаро торо лу къахьегамца коммунистически гIулакх долаш къахьегамхой кхебе.

Коммунистически къахьегама ударник е коллектив яха сийлен цIи ялар — доккха моральни совгIат да. Тахан вай республике из еза цIи лелаеш 72 эзар болхло ва. Цхьабакъда цу езача цIера боагIача бесса лоархIам беш, хам беш хилац цхьайола партийни профсоюзни организацеш наха уж шоаш телача хана. Цхьайолча хана шоай предприяте коммунистически къахьегама ударникаш дукхагIа хилийта а гIерташ йоагIачоа а ца йоагIачоа а уж цIераш тел цар. тIаккха общественни лоархIам бов цун.

Вай общество дегIаяра боарамга хьежжа моральни стимулай лоархIам лакхбаларца дувзаденна, болхлой хоастабара йолча моральни формай боарам лакхбе а, стимулироване системе цар лоархIам айбе а беза.

Партийни, профсоюзни, боахамеи органаша материальнии моральнии стимулироване даькъе йоккха опыт Iоаяьй. Цунна обобщени яро хьахьокх дIахо йодача хана из даим дегIаккхувла а эргайоахаш тоае а езилга. Цу стимулех пайда эцаш даим дагалоаттаде деза цхьа хIама: къахьегаме бокъонца толам баккхарах сага совгIат далар е из хоаставар доагIаш да аьнна массане раьза хиина тIаэцари дикагIа къахьегара цар безам тIабахийтари.

Наьха хьашташи стимулаши вIаши рационально бувзам болаш хилар боккхача лоархIама да нах социалистически къахьегамга боахача Материальни стимулех нийсса пайда эцаро моральча стимулироване торонаш лакхъю, хIаьта уж вIаши бувзам болаш хилча наха коммунистически кхетам балара балха гIо ду.

Нийса оттаьчен лерттIа лостам болаш йолчен стимулироване системо дика производственни толамаш карагIдувлийтарал совгIа, торо лу коллектива барт чIоагIбе. Болхлочоа хов цун хьинар, низ, инициатива ца зувш е терко ца еш юсаргйоацилга, из бахьан морально а материально а ше хоаставергволга. Сага дог гIоаттдоаккхаш хIама да цун сийна байракх айяр, йоаржаяьча байракха хьалхашка цун сурт даккхар, кепайоазон тIа, радио гIолла вувцар, парте райкомагара, райисполкомагара дика къахьегарех баркал оалаш дола письмо эцар, иштта кхыйола сиг морально хоастабара формаш. Царех лерттIа пайда эца беза партийни профсоюзни организацеша социалистически яхьа доакъашхой низ, инициатива, хьинар совдаккхара.

Тахан вай республика къахьегамхоща тIаийца декхараш кхоачашделга Iалашдарал бехктокхамегIа дола гIулакх дац. Моральнии материальнии стимулироване даькъе Iоаяьча опыта дIахо йодача хана обобщени яро, промышленни предприятешка къахьегамхой балха хьинар айдергдола хьалаш вIаштIехьдахара Iилман ларда тIа рекомендацеш оттаяра доккха новкъостал дергда социалистически яхьа эффективность лаккъяра.

Г. ЕРЕЩЕНКО,
Нохч - ГIалгIай историе, меттеи литератураи Iилман - тохкама института Iилман болхло.

МОГИЛЕВСКИ ОБЛАСТЬ. Белоруссе ена хиннай американски юрта боахама къонача специалистий группа.

Лаьтта леладара, хьайбаш леладара, СССР юртбоахама производства механизацеи экономикаи даькъера кердеи хьалхалатташи мел дар Iомадеш хиннаб уж.

Белорусски юртбоахама академе лекцей курсага ладийгIачул тIехьагIа американски специалисташ республика колхозашкеи совхозашкеи производстваши стажировка еш хилар.

Кировски районерча «Рассвет» яхача К. П. Орловске цIерагIарча колхоза кхашкеи хьайбаш леладеча фермашкеи болх беш хилар американски кагийнахи мехкарийи. Балхах мукъа болча хана экскурсешка, театрашка ухар, кинофильмашка хьежар уж.

СУРТА ТIА: американски кагийнахи мехкарийи кхашка болх баь баьнначул тIехьагIа.

Н. ЖЕЛУДОВИЧА сурт. ТАСС фотохроника.

СССР СТОКГОЛЬМЕРЧА ЯРМАРКЕ

Укх шера 22—27 октябре Стокгольме хургья Дуне халкъашта юкъера технически ярмарка.,

— Цу тайпарча ярмарке Стокгольме хIанз шозлагIа дакъа лоацаш ба вай мохк, — аьлар Стокгольмски технически ярмаркерча советски павильона директора А. А. Карпова АПН корреспондентага. — Цига укх шера шоай экспонаташ дIахьокхаш хургья 12 советски арахьарча торговле объединени. Экспозици хьахьокха дIаоттаяь моттиг 1700 квадратни метр хургья.

Ярмарке хургйолча советски экспонаташта юкъе да дуккха тайпара СССР-о кхыча мехкашка экспортагIа дIаухийташ дола товараш — кердагIа йолча станокашкареи автомобилашкареи денз транзистарашкеи кхыйолча радиоэлектронни приборашкеи кхаччалца дараш. Ераш я царех цхьайола экспонаташ: холодильни гелиеви установка, ветроэнергетически установка, волноэнергетически установка, тайп-тайпара ренгеновски аппараташ, радиоизотопни прибораш, электронно-физически аппаратура, титанови прокат, кхыяраш.

Тхона хетачох наьха безам тIаозаргболаш я фо декъаш йола керда установка. Цун макет а хургья экспонаташца. Стокгольме вай дIахьокхаргдолча экспортни товарашта юкъе белгалъяха йоагIа шведски предприятешца цхьана ча а хьегаш хьаяь йола числовой программни управлени йола станокаш.

Стокгольмерча Дунен халкъашта юкъерча ярмарко шеко а йоацаш гIо дергда вай мехкашта юкъера торговлии доттагIлеи гIулакхаши дIахо дегIадоаладара

БАРАНКИНАС Илья,
(АПН).

ДЕ ДЕЗАРАШ ДУКХА ДА

Иттлагlча пятилетка хьалхарча шера доккхий социалистически декхараш тlеийцад Нохч-ГIалгIай гlишлошъеча управлене Хапаев Супьян Идрисович керте латтача СМУ-1 гlишлонхоша. Уж толамца кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаьча цар, укх шера юкхьанца дена кердкерда резераш гуча а йоахаш царех бизза пайда ийбу. Цудухьа гlишлой-монтажни балхаш дара паччахьалкхен планин тlаийца социалистически декхараши цар кхоачаши тlеххкоачаши ца деш цхьа бутт дlабахьийтабац. Гlишлой-монтажни балхаш дара бархl бетта план 103 процент кхоачаш а еш, планагlа лаьрхlачул совгlа чакхдаьхад цар 123 эзар сома маьхa гlишлон-монтажни балхаш. Наха чубаха цlенош хьалдара бархl бетта задани 120 процент кхоачаш а еш, укх шера хьалдаь а даьха эксплуатаце дlаденнад цар 12500 квадратни метр йола цlенош. Царех да Грознерча Гудермесски улицагlара 68 квартира, Шеча-фронтовиккий улицагlа хьалдаь 82 квартира, 80 квартира йола Микрорайонера, Ленина цlерагlча улицагlара 149 квартира йола, кхылола цlенош. Паччахьалкхен планагlа лаьрхlачул совгlа хьал а даь эксплуатаце дlаденнад 4490 квадратни метр дола цlенош.

«Хlара балха денна — дикала Знак» яхача девизагlа къа а хьегаш шерра социалистически яхье яьннача участкай, бригадай коллективаша доаха къахьегама толамаш денгара денга дикагlа хул. Цу яхье укх шера халданза хьалха латташ я Шаповаленко Геннадий Константинович керте латтача цхьоалагlча гlишлошъеча участка коллектив. Эггара дукхагlа гlишлош хьальъяьчарех я из. Къахьегама овсарле лакхъяра задани 1,6 процент тlеххкоачаш а еш, соахка бархl бетта хинначул дикка лакхъяьй из.

Шерра социалистически яхь йоаржаьча цхьоалатlча гlишлон-монтажни управлене гlишлонхошта юкъе шерагара шерга дукхагlа хул коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цlи яьккхараш, бригадин подрядагlа къахьегаш йола бригадаш. Хlанз коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цlи лелаеш ва СМУ-1 90 гlишлонхо, хlаьта из сийлен цlи яккхара къовсам лоаттабеш ва 110 саг. Бригадни подрядагlа къа а хьегаш, юкъера лаьрхlача шоай сменин нормаш 140—150 процент кхоачашъеш я Аристов Василий Сергеевич, Баматханов Виктор Саидович, Мухина Валентина керте латта отделочникий бригадаш.

Дlабахача бархl бетта гlишлош хьалъяра даькъе СМУ-1 болхлошта карагlдийннараш дика дале а, укх шера юхейцача хана царна хьалхашка латтараш лоархlамеи бехктоккхамеи декхараш да. Укх деношка эксплуатаце дlадала дезаш да цар кхоалагlча микрорайонера 80 квартира йола цlа. Цунах а доаллаш хьалдеш латта 80 квартира йола «Кавсантехмонтажа» болхлошта лаьрхlа цlа укх шера планагlа йистедаккха дезаш дацар. Цхьабакъда наха чубаха цlенош хьалдара болх укх шера СМУ-1 коллективе къаьстта дика лелаш хиларах. Октябрьски деза цlей тlаккхачалехьа из цlа а эксплуатаце дlадала лерхl по. Цул совгlа яшу чакхдалалехьа цу управлене гlишлонхоша хьалдаь а даьккха эксплуатаце дlадала лерхl кхоалагlча микрорайонера 110, 140 квартира йола ши цlа. Уж декхараш толамца кхоачашдара, шоаш хьал мелду цlенош дикеи тlехдикеи мара ца хилийтара тlагlертта къовсам лоаттабеш ба уж.

Гlишлон-монтажни балхаш деча, ишта наха чубаха цlенош хьалдеча карагlдийнараш дика дале а цlенхашттара кхоачамбоацараш нийслу СМУ-1 коллектива балха тlа. Гlишлош еча пхьаккха участке гlишлонхоша шин сменагlа болх бергболаш гlулакх вlаштlехьдаьккхадац. Цхьадола механизаци е йиш йола хала балхаш кулгашца деш да. Хан-ханнахьа гlишлон материалаш ца хиларах гlишлонхоша балха хазехьа йоаеш а дукха моттигаш нийслу. Уж я кхыдола а кхоачамбоацараш нийсдаларах къахьегама овсарле лакхъяра, гlишлон-монтажни балхашка дlадоде лохдара паччахьалкхен план кхоачашъяьяц управлене коллективо. Планагlа лаьрхlачул совгlа паччахьалкхена пайда бара задани а гаьнна кхоачаш ца еш йисай. Уж кхоачамбоацараш цlендаь дlадахара, шоай болх дlахо цlенхаштта тоабяра сиха оарцагlбовла беза СМУ-1 коллектива кулгалхой, партийни профсоюзни организацеш. Шоай дерригa технико-экономически хьоккхамаш тоадара кердa торонаш гуча а йоахаш царех бизза пайда эцийта декхаренйла ба уж.

Б. КОСТОЕВ.

ХЬАЛХАЛАТТАРИЙ МУГIАРЕ

Шалински районни заготовительни контора болхлошта эггара бехктокхамегlа йола ха хьатlаэттай. Сихбаь хьачуэцами чакхбоаккхаши латт сом, баьцадаараш, хьайбай продукташ.

Хьалхарlа ах шера планах дика лоархlабаьб заготовителаш. Паччахьалкхен заданеш кхоачашъяьй: тха эцара — 146, цlекий эцара — 126, бекх эцара — 136, петар-бедараш эцара — 122 процент. Бахача нахагара сов йола юртбоахама продукташ эцара задани а ишта керттерча тайпашта тlеххкоачашъяьй.

Хьалхарlа ах шера заготовительни организацей коллективаша лелаяьча социалистически яхьа итогегlа Шалински райзаготконторо республике 2-гlа моттиг лаьцай. 1976 шера II квартале заготовкаш яра гlулакх дикагlа вlаштlехьдаккхарах Нохч-ГlалгlаЙ респотребсоюза правлене укх деношка Сийлен грамота елар контора колективана.

Сихдаь ийдеш латт юртбоахама продукце дерригa тайпаш Цхьадарех консерваш ю. Баьцлааараш хlанз а тlехьа планал совгlа дохкаш латт.

Сок йоаккхача цехе шин еменагlа лел болх. Деннен бийсаннен цига чакхйоаккх 10 тонн. Продукци чакхъяхара торонаш цеха кхы а дукхагlа яр, нагахьа санна къаенна а тишъенна а оборудовани каст-каста йоха а йоахаш болх юкъагlа ца боахаре.

Сом закхбоаккхача дика къахьегарца белгалбаьннаб болхлой М. Умарова, Т. Дебзиева, Д. Дакаева. Белгалбаккха боагlа шин сменагlа механизмай балхага хьожача механика Л. Юсупхаджиева къахьегам. Хlанзале 250 тонн гаргга сом чакхбаьккха баьннаб сок йоахача цехе.

Баьцадаараши соми дlачуэцача хана кlезига дукъ тlалаттац уж хоржараштa. Белггалара даькъе цар лерттlа болх барах тийша я арахецача продукце дикал. Из къаьстта чlоагlа теркалъеш я укхаза. Из болх беча хьалха латт болхлой Исламгириев Саламу, Исханова Хьава.

Нах мел бахача метте шоай гlулакх хьинаре кхоачашдеш ба заготовителаш. Юртбоахама продукташ эцара болх массе метте дика вlаштlехьбаьккхаб цар. Заданеш тlеххкоачаш а яь къахьегаш ба заготовителаш Байалиев Бексолта, Мидаев Махьмуда, Абубакаров Нажа, Мурадов lумар.

Хьалха латтача организаце коллективо, доккхагlдола социалистически декхараш тlа а ийца, ханал хьалха, 20 декабре, кхоачашъе лаьрхlад иттлагlча пятилетка хьалхарlа шера шийна оттаяь паччахьалкхен план.

А. АХМАТОВ.

ЯХЬА БЕРРИГА КЪАХЬЕГАМХОЙ ЮКЪЕЭЗАБ

Бурув тохара балхий управлене буровой комитета, юкхьанцарча профсоюзни организацей беррига балха юкъ моттиге латт кердача декхараша дlадеххача тайпара социалистически яхь вlаштlехьъяккхара, беррига къахьегамхой цуна юкъеозара, социалистически яхьа кулгалделга тоадара деиаш. Цу хьакъехьа дукхадар тха вlаштlехьа а даьннад.

Иттлагlча пятилетка хьалхарча шера декхараш кхоачашдара яьржача социалистически яхье дакъа лоацаш 560 саг ва, вешта аьлча, берригача бурувдеттарех 91 процент. 500 совгlача мехкдаьтта лехараша, 4 цеха, 10 бригада, 40 смена коллективаша дакъа лоац коммунистически къахьегам тlехьарча боламе. Тахан тха управлене 265 коммунистически къахьегама ударник ва, коммунистически къахьегама коллектива сийлен цlи лелаю бурув деттача пхе бригадо.

Грознерча химикий болам хьал а лоацаш, бурувдеттараштa юкъе шерра яьржай «Хlара балха денна — дикала Знак» яхача девизах социалистически яхь. Балха итогаш ю болх беча моттигашка хlара дийнахьа, бригадай цехий коллективашта юкъера беттан, кварталеи. Яхье котбаьннараш белгалбоах морально а материально а. Хlара бетта дикагlа хьокхамаш даьхача бурув деттача бригада сийна Цlе байрах урагlа йохийт. Квартале хьалхара моттиг яьккхача коллектива карара кара тела Цlе байрах а ахачаи совгlат а лу. Масала, август бетта массарел хьалха бурув тохара декхараш толамца 17-ча августе кхоачашдаьд Г. Ш. Хантемирова кулгалдеча бригада. Цу коллектива сийна урагlъяхийта я хlанз УБР кoa Цlе байрах.

Бурувдеттараштa юкъе яьржача социалистически яхье керда да цхьаькха а. Шерагара шерага инженерно-технически болхлойн гlулакхера нахи социалистически яхьа юкъе боацаш, уж юкъеозара форма лаха вlаштlехьа ца доалаш дар гlулакх. Укх шера из кхоачамбоацар дlадаккхеп ше къаьстта условеш а кийчъяь беррига инженераш, техникаш, гlулакхера нах социалистически яхье юкъеозеи вlаштlехьдаьннад тха.

Инженерно-технически болхлойн гlулакхерча наьхеи балха итогаш еш лоархlам бу царех хlараие дийнахьара, бетта балха а творчески а планаш толамца кхоачашъяра, балха кулгалдара гlулакхаш къоастадеча хьинаре дакъа лоацаш хилара, балха дисциплина лакха йолаш, шийна тlадиллар ханнахьеи диззаи кхоачашдара, рационализаторски балха хьинаре дакъа лоацаш цехашкарча, бригадашкарча болхлошта цу балха новкъостал деши хилара, ханнахьа отчеташ, заявкаш, кхы документаш хилийтара, ишта кхы дlахо а.

Хlара цехе, бригаде массанена гуча хьалтеха я «Яхьа экран». Цу тlа хlара дийнахьа отметка оттаю хlара болхлочо, гlулакхерча саго баьча балха, уж вlашка а техе бетта, квартала итогаш ю. Квартале дикагlа хьокхамаш даьхараш морально а материально а белгалбоах.

Ала деза ишта, беррига къахьегамхой юкъе а озаш социалистически яхь вlаштlехьъяккхарах доккха беркат даьнна. Бурувдеттараша толамца кхоачашду иттлагlча пятилетка хьалхарча шера балха декхараш. Цунна къаьгга тешал да укх шера шоллагlча квартале МагlалбикерЧа бурув деттараша Ерригсоюзни социалистически яхье хьалхара моттиг яккхар. Цул тlехьагlа а балха хьоккхамаш лох ца долийташ хьабоагlа мехкдаьтта лехараш. Ханал хьалха толамца кхоачашъяьй цар бурув тохача бархl бетта а планаш.

Лерттlа болх дlабахара бокхача лоархlаме я социальни оагlонаш а. Эггара хьалха дикагlа къахьегара эша хьалаш lалашдар, болхлой унахцlено лораяра нахаддаш йоакхо яр. Цу дешай а цахаддаш йоакхо ю профсоюза буркомо, управлене кулгалхоша.

Белггала тоадаьд балха хьалаш бурув деттача бригадашка. Ши-кхо шу хьалха хlара болхло бе боаллаш кхача чубола тlормиг а болаш воагlаш хулар балха. Хlанз ерригача бригадашка бlайха кхача кийчбеш столовеш я. Балха болхаш автобус хьакхаччалца lохайша багlа моттигаш яьй Магlалбикеи Вознесенскеи. Санаторешка, салоlача цlеношка хиннаб итташ бурувдеттараш. Гуржегlа, Черсашкахьа, Хlирашкахьа, вай республике мукъача деношка салоlаш экскурсешка хиннав духхьал укх аьхки ши бlаь совгlа саг. Ца хаддаш йоакхо ю балха кхерамзлен дешай.

Иттлагlча пятилетка декхараш дизза кхоачашдара тlехьа социалистически яхь кхы а шерагlа йоаржаяра, цунах хьадоала беркат кхы а дукхагlа хилийтара болх бераштa а магота дикагlа хьалаш вlаш тlехьдахара тlаберзабаь хургба профсоюза буркома болх дlахо йодача хана а.

Х. ХАМУРЗИЕВ,
Малгобекски бурув тохара балхий управлене профсоюза буркома председатель.

Барттайна бригада

Ленина улица тlа быта. Цlа хьалдеш я № 10 йолча специализированни гlишлонмонтажни управленена чуйоагlа Дадаев Хож-Ахьмад керте латта участок.

Участке дикагlчарех лоархlаш я Ножничкин Владимира кулгалду монтажникий бригада. Бетта-бетта план тlеххкоачашъеш хьайоагlа «Хlара балха денна — дикала Знак» яхача девизагlа къахьегаш йола из коллектив.

Кlезига бац укхаза новкъосташта масал а телаш къахьега монтажникаш. Царех ва Магомадов Айнди а. Юкхьанца гlишлошъеча балха веча каменщика говзал lомаеш хилар из. Из професси карaерзаяьчул тlехьагlа монтажника болх а lомабир цо.

Хlаьта хlанз Магомадов ше ва къоначa гlишлошъераштa болх дlахьеха ховш. Эггара чоалхане дола декхараш цунна тlадула кулгалхоша. Масала, пхи метр гаргга лакха йола гипсолитови плиташ дlаоттаяр, лифтай шахташ хьалйоттар санна дараш.

Бригаде ишта дика къахьегарца белгалваьннав шийн сменни нормаш 120—125 процент кхоачашъеш вола монтажник Бойко Юрий а.

Ер шу чакхдалалехьа хургдолча быта Цlен ши блок хьальяь йистеяккха езаш я В. Ножничкина бригада. Из декхар кхоачашдара шоай кара мел дар де аьнна чlоагlо яь ба монтажникаш.

М. САЛМАНОВ.

СУРТА ТlА: (аьрдехьара аьттехьа) бригадир В. Ножничкин, монтажникаш А. Магомадов, Ю. Бойко.

И. ПЛИЕВА сурт.

КАЗАХСКИ ССР. Кустанайски областа Павлова цlерагlча совхоза комбайнера, даьсса даьда лаьтташ карадерзадара ветерана Социалистически Къахьегама Турпала Демеев Жансултана цlи йовз мехка. Из ювзаенна я казахстански даьсса даьда лаьтташ карадерзадара историеца. Хlанз ветеран шей ткъаь иттлагlа хьувкъам чуэпаш ва. Юха а, хьалхарча шерашка санна, Жансултана комбайна тlа доаг ялат оардача лакха хьоккхамаш дахара коталон селкъий.

Хlанз ала йиш я Демеевгlар ялат кхедерий династех.

Хьалкхийнаб юрта боахама образоваш нийцай цун боккхагlболча къонгаша Сункорбекеи Мирашеи. Шаккха кулгалдеча балхаш тlа бале а каст-каста го йиш я уж шоай даьца комбайн ловллаш. Шишена а дика йовз механизаторски специальность, хlаьта шоай мукъа ха даьна ялат чуэцара гlо деш йоакх цар.

СУРТА ТlА: Демеевгlар ялат чуэцача ба. Жансултани (юкъервар) цун къонгаши — совхоза инженер Мираш (аьрдехьа). Павлова цlерагlча совхоза отделене управляющи Сункорбек.

В. ДАВЫДОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

МУКЪАВАЛИЙТА ЛУИС КОРВАЛАН! МУКЪАБОВЛИЙТА ЧИЛИЙСКИ ДЕМОКРАТАШ!

Чилийски халкъа гlорваьннача воlадунен халкъашта юкъерча коммунистически болама воккхача деятела, Чиле Компарте Генеральни секретара Луис Корвалана 14 сентябре 60 шу доал. Ший кховзткъа шу дизар набахта накъадоакхх цо. Хlанз кхо шу дlадаьннад фашистски хунто из, Халкъа цхьоагlон кхыбола деятелаш а Чиле эзараши эзараши кхыбола патриоташ а санна, бокъо йоацаш чувелла воаллаву. Дунен тlарча цlена дог-уйла долаш мел-болча наха дlадех из хьахецилга.

Чиле политически гlулакхашта лийца боахкарашцарча солидарноста болама хетадаь къаьстта вестник арахийцад Кепайоазон Кердадарий Агентства (АПН). Цуи оагlош тlара юха ходамболлаши чlоагlеи дек «Кортамукъа бовлба империализман реакцен тутмакхаш!» яха КПСС XXV съездо яьча Заявлене тlара дешаш: «Кортамукъа валва Луис Корвалан! Кортамукъа бовлба вай новкъостий — Чилийски компарте кулгала членаш Х. Кадемартори, Х. Монтесу, халкъа цхьоагlон кхыбола деятелаш, Э. Понсе, К. Лорке социалистически парте кулгалхой, фашистски режима эзараш тутмакхаш — коммунисташ, социалисташ, беррига патриоташи демократаши!»

Чилийски писатела, Чиле Компарте ЦК политкомиссе члена Володя Тейтельбойма ше вестника спецвыпуска тlа язъяьча статья тlа дувц юхаваргвоацача къовсамхочун Луис Корвалана вахарахи къовсамахи. Цигача кепатеха я итальянски журналиста Луис Корвалангара Трес Аламос яхача концентрационни лагере ийца интервью. Чилийски халкъа бакъ гlулакх котдаргдолгах дог тийша я интервью. Чиле патриоташцара солидарность чlоагlъяра беш бола керда тlахьехам санна ек из. Чилийски халкъацарча, фашистски диктатурана духьаларча цун къовсамцарча солидарноста массови митингаши манифестацеши хул Советски Союза массе мюlнге. Пиночети цун гlончийи дег тlара бехке бу Москва, Киева, Таллина, Новосибирска, Магадана, дукхача кхыча городий къахьегамхоша. Эгlазбахаи бохам хиннеи да вестника оагlош тlа кепатеха советски наьха — СССР Лакхехьарча Совета депутата, «Электросила» яхача производственни объединене токара Сидоров Юре, СССР Лакхехьарча Совета депутата, Социалистически Къахьегама Турпала, «Коммунизм» яхача колхоза звеньевая йолча, наьна-турпала Улбала Алтайбаевай, «Пабло Неруда» яхача теплохода капитана Макаров Юре, дуккхача кхычар — письмош.

Ер кхоалагlа шу да дунен тlа хадданза Чилерча ультрареакционни режима зуламеча гlулакхашта духьаларча протеста низ бола болам латта. Вlашагlкхийттача Къамий Организаце Генеральни Ассамблея ший юбилейни XXX сессе, 96 паччахьалкхен делегацеша хьал а лоацаш, тlаийцар «Чиле сага бокъонаш лорарах» йола резолюци. ООН-о фашистски хунтагара хьадийхар сага керттера бокъонаши керттера паргlатонаши мехка юхаоттаяраи лораяраи данза дарг мел доацар кхы тlехьа а ца доахаш даь доаккхилга. Хlанзара чилийски режим геттара чlоагlа бехке йир африкански паччахьалкхений Организаце генеральни ассамблея VI сессе. Чилера хунта зуламашта духьала къамаьлаш даьд дунен халкъашта юкъерча форумашка — Париже хиннача ЮНЕСКО конференце, Мехико хиннача Латински Америка дешашта йолча ООН экономически комиссе заседане, Лиме хиннача Андски пакта членаш болча паччахьалкхений совещане — дакъа лаьцараша.

«Дунен халкъаш Чиле патриоташкахьа да» яхача разделе кепатехача спецвыпуска материалаша хьахьокх чилийски демократашцарча солидарноста боккха болам. Чиле трагеди дагахьа новкъа хиннай адамлен башха-дика идеалаш еза йолаши фашизм гоама йолаши мел бараштa. Цар оаз низ болаш я, уж шоаш дог тийша ба — нийсхон демократин котъяргья!

ЛУИС КОРВАЛАНА ОАЗ

Кепайоазон Кердадарий Агентства еша могаю цхьадолча даькъе лоац а яь, АПН вестника спецвыпуска тlа кепатеха, итальянски журналиста Джанджакомо Фоас Луис Корвалангара Трес Аламос яхача концентрационни лагере ийца интервью (1976 шера 2 июле арадаьнна «Корриере делла Сера» яха газет).

— А. сох дувцаргдац вай. Укх тlеххьарча шин бетта лийцача новкъостех, укх минуташка бало йовзийтача Вилла Грималдьех оалаш ма-дарра — къемата цlагlа — ДИНА, къайлагlарча полице нахага гlелал яхьачеи низаш тlалоаттадечеи цу боанга чу боахкарех дийцача дикагlа да вайна. Са цхьаи доттагlчоа набахтеи лазарете бlаргавайнав Компарте ЦК член Северино Лопес. Палачаша лерга-мlаций эттlадаьд цун, муаш доахкаши lаьрждаьи да цун дерригa дегl.

— Укхаза хlанз лувцац нах, «удаву» уж. Полице мукларал ду, моллагlа а ше лоацаш вар цкъа lазап тlаоттадаьчул тlехьагlа мара ца лоацаш хилара. Нагахьа санна моллагlа а из lазап лайна ваьннари пхьуклоага чу тепча теха дlа ца воаккхаш висари мара вац бокъонца «лаьцарг» лоархlаш вар. Кхы гаьна ваха эшаш хlама дац, из дерригa а бокъонца долаш хилар хьахьокхаш дола масалаш доаладара. Царех цхьадараш ераш да: чурча гlулакхий министерства бакъдац профсоюзни кулгалхо Бернардо Арайа лацар. Хlаьта а, 2 апреле Сантьягора 150 километр гаьна уллача Кинтеро яхача моттиге шин сесагацеи виlий шиц кlаьнкацеи цхьана из лацар бакъ да. Март бутт бовш граждански барзкъаш а дувхаш болча полице агенташа лаьцав шин сесагаца автобуса чу а вагlаш воагlаг хиина кагирхой кулгалхо Хосе Вейбель. Массехк ди даьннача гlолла лийцаб Коммунистически парте Генеральни секретара заместитель Виктор Диаси парте кхыбола кулгалхойи. Царца ва Марио Саморано, инженер Хорхе Муньос, Хуан Майно. Царех цхьаннех а хиннар фуд ховш дац. Хlаьта правительства бакъде тигац уж лийца хилар.

Хунто хьона духьала е лаьрхlа судебни процесс мича кхаьчай аьнна шийга даьча хаттара Чиле Коммунистически парте Генеральни секретара жоп лу:

— Хlанзалца хьа е согара я, е са новкъосташкара а цlаккха лодкъам кийцабац. Хlанз фашистски хунто кийчъеш йола процесс — тешаш, защитникаш, кхыметтел бехке бераш а боацаш йола кхы цхьаькха а судебни фарс.

— 1973 шера 11 сентябре денз хунто вийна дlаваьккхав 24 эзар саг. Де доацаш байнараш ялх эзарнега дlакхаьнаб. 185 эзар чилиец мехкара дlавахийтав е бахавза ца боалаш даьхе а йита, нювш дlабахаб. Цу тlа а, уж оаха даь лоархlамаш эггара кlезигагlа хеташ даь а да, хlана аьлча, набахта а доаркаш, тхога хьачулоацалург мичай уж ерригa йоккхий саготонаш.

— Тахан концлагере чувоаллачо ловр са халкъа тlаэттача дукхача саготонех цаl мара яц.

— Хунта зуламашта духьалара протесташ кхы тlа а чlоагlъянза яргьяц. Дерригача дуненна ховш хила деза, тха мехка палачаша шоай къиза болх фашистски переворот хиннача шоллагlча дийнахьа а санна лелабелга.

(АПН).

МОХК АГАР

IИЛМАХОША ДУВЦ

Дукха хаттараш хьахилийтар 1976 шера Къилбаседа Итален вай мехка Централыш Кызылкумашкеи чlоагlа мохк агаро. Царех керттера хаттар дар мохк агар хьалхxе ховш хила йиш йолаш дий?

Цу хьакъехьа профессорца геолого-минералогически lилмай докторца Георгий Горшковцеи сейсмологаца физико-математически lилмай докторца Виктор Бунэцеи къамаьл ду АПН lилма обозревателя Луначарская Иринас.

Московски паччахьалкхен университета динамически геологе кафедра заведующега Георгий Горшковга даь хьалхара диъ хаттар:

— Хlанзара шу сейсмологе яхачох чlоагlа хьайна доладеннад. Статистика юкъерча нормал из «тlехдаргда» аьнна хета доагlий?

— Хlанз укх сахьата дагlац. Хlара шера вай плането цхьан боарамагlа йола энерги хьахец. Тlехдаьнна чlоагlа мохк агар юкъера лаьрхlача шера цкъа хул. Хlама дохалеш мохк агар — каст-кастагlа. Хlаьта мича? Цу хаттара жоп дала вlалла хала дац. Сейсмически хьакъехьа кхераме йолаш ши зона я: мохк агарах 80 процент дlалоацаш дола Тайжача форда чура «цlера тlеххари» 10 процент совгlа лоаца Средиземни форда «тlеххари». Дерригa а латт мохк агара чига низах: кхо балл хулаш мохк аьгача, прибораштa мара цхьаннена а ховлац, хlаьта чlоагlа мохк аьгача хатараш ду.

Шоллагlа зона — Средиземни форда яо — йолалу Гибралтарагара яьле Средиземни форда бездатеи Гималайшкеи гlолла Индонезе кхоач. Укх шера бlаьсти духхьала цу тlеххаре хоалийтар Итале, Бирман Китаяи доазонашка, вайцига Кызылкумашка, хlаьта июне — июле Индонезе чlоагlа чингаш тохарив. Индонези Средиземни форда зонана гаьна яле а, ца а цунца генетически ювзаенна я.

Хlаьта лаьттан вож дакъа? Массанахьа сейсмически зем боаккхаш гlулакхаш дой?

— Ду. Сейсмически райониpовани проблема къоастаяра цу тайпара зем баха беза. Вайцига из тайпа болх бу хlама ца эшшаш 40 шу да, Вайта СССР ерригача территоре сейсмичноста карта да. Цу тlа белгалъяьхай сейсмически кхераме йола районаш: нийс, бархl, ворхl балла ярш а царна гонахьара кlезигагlа кхераме йола зонаш а. СССР территорех 20 процент гаргга яр мохк агаш я, царех цlаlи ахи процент нийс балл хулаш мохк агар кхерам болаш а я. Царгара дlайиккхача мохк агар йола кхыйола моттигаш практически кхераме яц. Кlезиг дукха а мохк агар-м массанахьа хlана лац аьнна хулаш да. 1940 шера кхоъ-йиъ балл хулаш мохк аьгар Москве. Бакъда вахаро ду дагадоацар. Газле дага а долцаш мохк аьгар. Кызылкумай малхбоален дакъа кlезига сейсмичность йолаш лерхlар. Чlоагlагlа мохк агаш моттигаш хилар Газлеча Малхбоалехьа 500—700 километр гаьна. Бакъдар аьлча, чlоагlа мохк агаш моттигаш хиинай Кызылкумашка 1929 шерен бlаь шу совгlа хьалхеи. Бакъда 300 эзар квадратни километр хулача нах ца бахача яьсалене мохк аьга моттигаш къоастае хала да. Сейсмически станцеша дlаязъяьй нагахьа мара ца хулаши кlезига жиз болаши мохк аьга цигара моттигаш. Хетаргахьа, оаха теркала яь хиннаяц цу яьссален «оамал», къаьстта Каракумерча яьссалена гаргарча цун даькъа яр.

Сейсмичноста карташ оттадеш кlоаргга тахка еза статистически материала, мохк агилта хьахулаш дола геологически хьал йовза еза исторически хроникаш, геофизически сведенеш. Из дича мара хьалхxе а тешшаме ха йиш яц мохк агаргхилар. Мохк агар довза деза гlишлош сейсмически чlоагlа хилийтара, гlишлош яра моттиг къоастаяра, кхыча гlулакхашта.

— Духхьала Советски Союзе мара бой из болх?

— Баь lаз. ЮНЕСКО проектага хьежжа Югославена, Грецена, Турцена, Румынеча, Албанена, Болгарена уж тайча карташ оттадеча дакъа лоацаш хилар советски lилмахой. Сейсмически кхераме моттигаш йовзийтара, Монголерча, Италерча Корейски Халкъа-Демократически Республикерча, Вьетнамерча коллегашта новкъостал дир оаха. Хlанз тханцига кафедре болх беш ва Египта сейсмически карта оттадеш вола АРЕ-ра аспирант.

— Газле мохк агарах дувцадалара lа.

Малхбузера Тянь-Шана довкъаш миллион шераш совгlа йолча хана лаккхуш «урагlаух» Хетаргахьа, уж шоаш дегlаахара чуоза доладеннад лоалахара участкаш а, царца Кызылкумий кlоарга структураш а. Геттара шортта дегlаух уж. Ишта дале а дегlа-м ух. Хlаьта лоаман дукъ «маьлха кlал. харча моттигага» кхувдаш хилча, вожаш «готдала дезаш хул».

Мохк агарах кхуврчаш дlаюха дувлара дош ледара тахка да хlанз. Кхоачам хилал статистика яц — тешаме йола данлеш духхьал XX-ча бlаьшерен яраш мара гулъяьяц. Хlаьта уж кхуврчаш дlаюха дувлара законаш довзар геттара боккхача лоархlаме да мохк агилга хьалхxе хара. Кхоачам болаш йоаца сведенеш хьалйиза йиш яц мохк агара хьалха гучаювлача белгалонашта мара.

— Хетаргахьа мохк агарг хьакъехьа дунен цаl йола служба эш.?

— Эш, чlоагlа эш. Бакъда, из хьаяр чоалхане а дукха рузкъа дlадахийта дезаш а гlулакх да. Дунен халкъашта юкъерча боараме дола доккхий комплексни тохкамаш кlезига деш да хlанз. Керттерча даькъе цу хьакъехьа деш дар регистрации елга, статистически данеш гулъелга да. Бакъда, из кlезига сателеш хlама да. Глобальни проекташ увттаяргa довлара ха хьаккхьачай.

(АПН).

ВОЛГОГРАД. Тракторий оатхалаши формаш еча Волгоградски производственни объединене продукци дlаххоачвай мехка массайолча мийнгашкеи доазол дехьеи.

Предприяте боккха тlахьожам лоаттабу пакетни перевозкай системаш гlехь-тlехьагlа тоаяра. Ишта, тракторашта дола пружинаш потребителаш. та lодоассаду 750 килограмм дозал дола пакеташ а еш. Ишта оатхалаш lойоассаяро йиш хулийт продукци ше йолча тайпара дlаккхачийта, 25—30 процент дохдолийт мовсьашта переработка ярга дlадодар, тела латтача транспорто йоаккха ха шозза кlезигйолийт.

Пакетни перевозкай метод производстве юкъейнхьай тракторни юртбоахама машинашъечеи Министерства «Комплекс» яхача Волгоградски lилма производственни объединене дакъа а лоацаш.

СУРТА ТlА: пружинай пакеташ lойоассаеча завода площадка тlа.

Н. СУРОВЦЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Доазол дехьара

КОЗЛОДУЕРА (Болгари) атомни электростанци. Из йоккха энергетически гигант хьалъеш латт Советски Союза новкъосталца, советски специалисташ юкъе а болаш. 1980 шу хьатIакхоачаш Козлодуера АЭС Болгаре мел еча электроэнергех 30 процент хьаеш хургья.

Централфото—ТАСС.

Доккхий хIамаш да карагIдийннараш

Дацша ювцарахи исторе учебникаш тIара ешарахи мара цу ханах хIама хац катирхошта. Таханарча Болгаре гIолла дIаводаш хилча дукха ха йоацаш а тIехьа из кхыча тайпара хиннай аьнна хетадала хала да. ДIахьежача форд санна латт маьлхо сийдадахьача кхашкара хьийкъа ялташ. Дог гIоздоал тоаенца латтача сомеи комсийи бешамех бIарг кхийтача. Массанахьа а бIаргагу хьоьна хоза городаши тоаенна юрташи. Экономически тIехьабисса, аграрни мохк хиннача Болгарех халкъа Iаьдал латтача 32 шера дегIаена индустриальни паччахьалкхе хиннай.

Къаьстта доккхий хувцамаш хиннаI юрташка. Буржуазни режимо халкъа Iаьдала тIехьалеина дитар 12 миллион катий доакъош а даь дийкъа илла латта да. Цу тIа къахьийгарий дукъ озаш хьайба хиннадац, эсалча кечалашца баьб цар тIа болх. ХIанз гIай доацаш шерра дIададача кхашка болх беш я итташ эзараш тракторашн комбайнаши, дукхха кхийола юртбоахама машинаш.

Социалистически хьисапе эргабаьккхача болгарски юрта боахамо шоззеи ахаззеи дукхагIа продукци яьккхай монархофашизма шерашца нийсйича.

Болгарски лаьттан доккха беркат — хьадахарга диллача мохк Европе кхоалагIча моттиге дIаотталаь дола баьцадараш, хIаьта бахача наьха хIара сага сих лоархIаш помидораш гулъярга диллача дунен тIа эггара хьалхарча моттиге баьннаб из. Доккхий толамаш даьхаI болгарски сома бешамаш лелаераша а. Iажаш, кхораш, персикаш, гIамгIаш, хьачаш, комсаш — болгарски лаьттан къулбехьарча маьлхеи цу дергигача беркато лоархIаме дакъа дIалоац болгарски экспортах. Керден чакхъяьхаи йолаш бIаргаго йиш я уж Европа дуккхачa мехкий тикай тархеш тIа. ХIара шера миллион тонн совгIа сом чубахь. Юрта боахаме балха овсарле лакха хулга Iалашу мехка вIашагIъехкхача аграрно-промышленни комплексаша.

1944 шера 9 сентябре хиннача социалистически революце беркатах пайда эцаш да болгарски халкъ. Цу хана гIеттача халкъо коммунистически парте кулгалца. Советски эскаро хоадамболлаш новкъостал а деш тIеракхессар цIий Iувдаш хинна монархо-фашистски режим. Мохк мукъабаккхаро шикъ хьабийллар социально-экономически прогресс шерра дегIаяра.

Экономика керттера дакъа а хинна дIаэттар промышленность. Промышленни продукце объем 1939 шерапа нийсйича 55-зза йоккхагIа хиннай. Болгарски промышленносто тахан арахец хIанзара станокаш автомобилаш, беза мухь кхуха кемаш, электронно-вычислительни техника, кхийола тайп-тайпара продукци. Болгаре хьинаре дакъа лоац къахьегам дунен халкъашта юкъе социалистически бекъача. ВIаши Экономически новкъостал дара Совета доазонел чухьа цхьана леладу экономически гIулакхаш шердечеи кIоаргдечеи.

Социалистически революцена карагIаьннача доккхагIдолча хIамгех цаI — халкъа хьалторо лакхъялар. Къахьегача сага хадланза йоакхо ю республике. Бахача наьха хIара сага сих лоархIаш хьатIайоагIа юкъера доход халкъа Iаьдал латтача шерашка пхезза совгIа дукхагIа хиннай. ТIа-тIа йоккхагIа хул общественни потребление фондаш. Алхха укх тIеххьарча пхе шера 49.7 процент дукхагIа хиннай уж. Къахьегамхошта мах боацаш медицински новкъостал делга, образовани, пенсеш, оалаIа бокъо Iалашъяьй социализмо. Массе метте хьалдеш латт чуIецIеношI.

ДегIаена социалистически общество хьалъеча Болгарена доккха новкъостал даьд, хIанз а ду Советски Союзо. Юкъарчал доацаш по дакъа а лоацаш хьадаьд мехка керда промышленни производства дуккха доакъош. СССР новкъосталца хьалъяьча индустриальни объекташка хьаю Iаьржача металлурге продукцех 95 процент, сийола бесаш долча металлех 85 процент, мехкдаьтта продукцех 80 процент, электроэнергех 75 процент.

ТIа-тIа шерагIа цхьана леладу советско-болгарски гIулакхаш оцина а оагIонна гIойле йолаш да. Болгарски промышленноста дуккхача доакъоша советски рынкапа тел доай продукци. Вай мехка дика могаеш я Болгаре хьаяь электрокараш, станокаш, форда тIен додача хи тIен гIолла лела кемаш, электромотораш. Советски потребителa дика хет болгарски яйгачеи кхачали промышленносто хьаяь хIамаш.

Советски Союзацеи кхыча социалистически мехкашцеи цхьана Болгаре тIоагIа хьовсам лоаттабу машар бахьан долаш, кхоккам кIаьдбари дунен халкъашта юкъе цхьана гIулакхаш леладари духьа. Коммунистически парти керте латта болгарски халкъ лоарзагIа ца доалаш ленински наькъагIа дола дегIаена социалистически общество хьалъярга.

Л. ХАРЬКОВ.
ТАСС корреспондент.
София.

КЕРДАЧА КНИЖКАХ

ГIалгIайчен исторе оагIонаш

Книжкай тикашка, библиотекашка уллаш, специалистий бе доаллаш гу керда (ялхазлагIа) арахийца «Кавказски этнографически сборник». Из кийчдаьд СССР Iилмай Академе этнографе Институто, дукха ха йоацаш арахийцад «Наука» яхача издательства. Цу тайпара сборник ара массаза доал событи хул кавказоведене. Иштта я Кавказе дахача дуккхагIдолча халкъий историех, культурах, бытах лаьца даь дуккха маьхера тохкамаш шийна чулаьца хIанзара том а.

«Россерча академически кавказоведене 250 шу дизарга» яхача Л. И. Лаврова язъяьча дика чулоацам болча статьяца хьаделлалу сборник. Автора тохк дуккха къамаш даха Кавказ бокъонца Iилман ларда тIа Iомаяра наькъаш. Цу бIарччача сурта тIа Л. И. Лаврова белгалдоаккх вайнаьха истории метташи Iомадеш хиннача Российски Iилмай Академе членаша (И.-А. Гольденштедта, В. Ф. Миллера, П. К. Услара, Н. Ф. Дубровнина), ГIалгIайчен хьалхара хIамаш юха хьоттадара дукха карагIдаьннача советски Iилмахоша (Н. Ф. Яковлева, А. Н. Генкос, Е. И. Крупнова, кхычар) хьийга хъа. Статья тIа хьахьекхад, хьалха латтача эрсий Iилмо влияни а еш бе-бе профилаш йолча Iилмахой кавказски кадраш хьал мишта кхийнай.

Сборника массехк статья Закавказья халкъашта — гуржашта, эрмалошта, азербайджанцашта хетаяь я. Цхьабакъда цун доккхагIдола дакъа къилбаседакавказски халкъий этнографех лаьца даьча тохкамаша дIалаьцад. Теркам тIаозаш да ислам юкъе далалехьа хиннача вайнаьха вероваенешта геттара гарга лаьттача хIирий ширача «язычески» культий хьакъехьара (В. Н. Басилов, В. П. Кобычев). XIX бIаьшере чакхйоалаш — XX бIаьшере йолалуш Дагестанерчен Нохчашкахьарчен лоаман наькъа барзкъий хьакъехьара (Г. А. Сергеева), къоаршойи балкхаройи егача фертай хьакъехьара (Е. Н. Студенецкаяй) хIанз воацаш волча академика Н. Я. Мара этнографически хьаштий хьакъехьа (Г. В. Цулая) яздаь балхаш. Цхьабакъда хIанз са ювца безам бар гIалгIайи цар эггара гаргагIарча лоалахойи исторически процессаш юкъарчал доацаш хьехаеши хьахьокхаши йола массехк статья.

ХIирий гIалаш хьалъяра башхалонаш ювцаш статья язъяьй цIи хезача археолога — кавказоведа В. И. Марковина. ХIирашкахьа юрташ яхкарах йолча материало йиш хулийт цунга хIирийи нохч-гIалгIайи гIалаш чIоагIа вIаши тара хиларах, уж хьалъяреи кийчъярен балхаш дукха бе-башха ца хиларах йола уйла цкъа санна дуккхаза а белгалъяха. Дуккхача бахьанашца (масала, Даргавсера МансуровгIаргIала) уж цхьатара хилар бакъду уж гIалаш гIалгIай говзанчаша хьалъяьй царех боагIа мах доаханца дIа а эцаш, яхаш дувцача фольклорни сюжеташца. Цу къамаьло дог тешаду, хIана аьлча Къилбаседа Кавказе шоайла тIех кхы цхьаькхаш йоаца вIовнаш хьалъяьча тайпан цIерий сийле дIахезай Нохч-ГIалгIайчен доазонел гаьнна араха, паргара из гIулакх деха ихаб дуккха лоалахой.

ЧIоагIа лоархIамеча фактех хьалйизза я «Этнографически хьаст морг я XVI—XVII бIаьшеренашкарча эрсий посольствай статейни спискаш» яха Н. Г. Волковай йоккха статья. Цунна тIеххьа хьатIадиллад шаьрбенна баьнна, Къилбаседа Кавказ Грузеца ювзайолийташ хинна ши никъ ГIалгIайчен лоамашка гIолла бодаш хилар хьахьокхаш дола Кавказе эрсий посольствашa даьча наькъий бокъонца дола карт. ЦаI бодаш хиннаб тIехьагIа гIорбаьнна «Военно-грузински никъ» болча гIолла (Дарьяльски чIоже чу гIолла). ШоллагIбар—Дарьяла бIоаххала хьалбола а лийя, аьтта оагIорахьара Тийрках хьаккхетача цхьан хин (Армхи е Кистинка) чIоже гIолла хьалчу а лесте. XVI бIаьшере юкъеяхачул тIехьагIеи XVII бIаьшере юкъекхачалехьеи итт совгIа эрсий посольство чакхъяьннай укххаза гIолла. ХIаьта хIаране юхедитад моттигерча ландшафтах моттигерча племенай бытеи культураи тайп-тайпарча оагIоех ма-дарра дувцаш дола наькъа запискаши дневникаши.

Н. Г. Волковас уж деррига тешалаш бокъонца зе а зийна хьагучадаьхад. Царех ког гIортолга а еш, лоархIаме даниеш ювц цо гIалгIай племенаши цар лоалахойи (хевсураш, пхий, хIирий) баха хайшача территоре хьакъехьа цар юртийи чуIеча моттигийи хьисапа хьакъехьа, цу моттигашка бахача наькъа барзкъан, герза, социальни отношеней хьакъехьа. Белгалйоаккх, цу кхохкаенна ча замалахь лоамий ГIалгIайчен племенаша Россеца доттагIал дола юкъмоттиг лелаяьй, эрсий посолашта новкъостал даьд. Москвас Кавказа халкъашца оагIув биллар ца ловш хиннача туркийи персаьнийи эмиссараша увттаяь хIиллане планаш юха а еш, лоамашка гIолла долхача халача наькъех чакхбувлара, яхача источникашкара хьайоагIа уйла. Н. Г. Волковас баь болх къаьстта лоархIаме хилар сенах латт аьлча, из латт, хIанзарча гIалгIай дулхах-цIех бола дай дунен исторе арене бовлара эггара хьалхара белгало цо анализ яьча источникаша хьахьокхаш хиларах, хIана аьлча московски посольствай материалаш чIоагIа безам тIабохийташ Iомаяьй Россена чухьа меттел, цун доазонел арахьа а. Цу тайппара, дипломаташа даь йоазош — гIалгIай халкъа хьакъехьа эггара хьалха эрсий меттала язъяь корта а болаш йола материал.

Доккха Iилмани пропагандистско-кхетамен маIан долаш я «Къилбаседа Кавказа халкъий Iаьдалехи оамалехи йола берийи саг яр-яхарен циклаш» яха Я. С. Смирновай статья. Маьхерча статистически материалех йизза я из, дукха да цунца сурташ, халкъий массазара оамалаш кIоаргга йоашх цу тIа, хьахьокх, Советски Iаьдал латтача шерашка хинна хувцамаш. Автора хьахьокх, толаме тIайоагIача кердача советски традицеша шоай ха яьккха яьнна дуккха оамалаш тIехьашка мишта ювл, вай заман бакъдолчо ше даьша леладаь пайдапа гIулакхаш лерттIа хьахаржараи саг (къаьстта а кхалнахи бераши) доастама воаккхаш йола дуккха шира оамалаш юкъера дIаяхараи новкъостал мишта ду. Дог тешадеш я Нохч-ГIалгIайчене (Къилбаседа Кавказа кхыча автономни республикашка а областашка а санна) массаза а баьхача наха юкъе бер дар дездеш белгалдаккхар, бера хIара шу дуза а из кхийна а денош дездар санна дола хьалхагIа ца хинна гIулакхаш кердача Iаьдалашца цхьана вахара юкъедахкар хьахьокхаш йола факташ. ВIашагIъийначa къамий дезал тIа-тIа дукхагIа хулаш хилар теркалдаьд. Масалаш доаладу (цу даькъе ГIалгIашкахьара а) общественность дын мировоззренена духьала хиларахи саг яр-яхар советски IаьдалагIа хиларахи. Цу цхьан ханна автора хьахьокх кхалсагах урдув даккхар йоI йодаяр, дукха истий кхувлар санна дола, вай вахар хIанз а ийрча доахаш дола ширдаьнна зуламе гIулакхаш. ХIара халкъа ший тайпара къаман колорит чусоцаеши цунца цхьана вай заманца тарлуш йола дуккха керда белгалонаш тIаэцаши йола дезала-бытовой традицешта интернационализаци хилара проблема лоархIаме анализ ярца чакхйоал статья.

Я. С. Смирновай статья чIоагIа пайдане хургья ширдаьнна вай обществана хийра долча къаман Iаьдалий метта дIаоттаезаш йола цу Iаьдалий керда формаш кийчъе гIерташ вай республика партийнии общественнии организацеша къахьегача хана.

Юкъера бIаьшеренаш чакхйовлача замалахьа ГIалгIашкахьеи Нохчашкахьеи дIадехка хиннача берий кашамашкара кораяьча хIамашта тара дикка сакъердаме хIамаш корадоагIарга «Грузе лоаман областашкахьара халкъа берий ловзараш» яха Н. С. Гогоберидзе статья йийшачоа. ХIаьта бIаьрччa хьайийцача дуккхача къамех болча этнографий-кавказоведий коллективана карагIдаьнна доккха хIама да керда «Кавказски этнографически сборник». Из пайдане хургда историкашта - профессионалашта меттел, хьехархошта, студенташта, краеведашта а.

Виталий ВИНОГРАДОВ,
Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен университета профессор.

ХХ-ча БIАЬШЕРЕРА МИСКАШ

«Кхыча мехкашкара болхлой боацаш мегаргда вай. Долла хIама воаш дергда вай». Уж тIахьехамаш ФРГ каст-каста хоз монополистически гIозарий хьашташ хьаллоаттадеча ХДС/ХСС оппозиционни блокагара. Баден-Вюртенберг яхача лаьттан премьер-министра, ХДС члена Ганс Филбингера «Шпигель» яхача журнала ше интервью луш йоах, «кхыча мехкашкарча болхлой низо тIа-тIа дукхагIа социальни халонаш Iакхоачаю» бахача наха, предприниматалашта геттара кIезига пайда лу.

ХIаьта ма-дарра аьлча гIулакх кхыча тайпара да. Кхыча мехкашкарча болхлошта, хIаьта уж хIанз ФРГ-е 2,2 миллион саг ва, эксплуатаци яро Iалаьмате дукха пайда лу монополешта. Уж чуувттабара къаьстта система вIашагIъеллай. ФРГ къаьсттача службаша «гастарбайтерех» (укхаза ишта оал царех) хIаравар къаьст-къаьста хьахорж цхьан шерал тIех йоацаза ханна предприятешка болх бе. Цу гIулакха пайда эц ЭВМ-ех, анкеташта тIахьожам лоаттабеча къаьсттача устройствах. Цар новкъосталца хьахорж болх дикагIа булургбола вах. Цул совгIа, ФРГ-е хьачувоагIачунга тешаме ва аьнна справка хила еза. Ца эшараш юха къоастабе йиш хулийт цо.

Кхыча мехкашкара ухача болхлошта телар, массаза а яхар мо, бIехеи кIезигагIа мах луш болеи болх ба. ГIирсаш хьалдеча, шахташка, металлургически предприятешка эггара халагIа дола балхаш деш боахкараш уж хул. ФРГ-е гIонна деча юртбоахама балхаш тIа ба 56 процент «гастарбайтераш». Статистико хьахьокх, човнаш хулараш эггара дукхагIа царех хилар.

Поккхийча промышленни городашка кхыметтел цхьа бахьан а паргIато йоацача, боярам боацаш готтачеи бIехачеи баракий поселкашкеи горингашкеи баханза ца боалаш ба кхыча мехкашкара тIаихa болхлой. Малхбузенгерманскикепайоазоно дувцадох, моттигаш соз къе йолаш цкъаза «хувц-хувцаш» ю цар наб.

ФРГ-е чIоагIа юхьIаьрж уттабу эммигранташ шоаш меттел, цар дезал а. Къаьстта во хьал да берашка: миллион гаргга да уж укхаза. Цига кIал бахарий берел шозза дукхагIа дов уж. ЛерттIа деша торо йоацаш да уж.

ХIанзарча кризисни хьалашка конъюнктура телхача экономика бортал араккувсаш йола «балласт» моргаш ба «гастарбайтераш». Цу хана гуччахьа дискриминационни гIулакхаш леладу Къилбаседехьара Рейн-Вестфалия лаьтта кхыча мехкашкара боагIача болхлошца дезал бахкара новкъарле ю. ФРГ-е йоаккха ха йIаьх ца яр духьа «политически тешаме бац» яхаш бахьанаш доах массаза а.

Цу тайпара политика ше маьрра духьала я Европерча кхерамзлени цхьана гIулакхаш леладареи дешашта йолча Совещане доакъашхоша, царца Европа юкъарча совещане ТIеххьарча акта тIа аьннад, цунна кулгаш яздаьча паччахьалкхенаша Iалашдергда балха дIанийбареи къахьегареи, социально Iалашбара гIулакха, кхыча хIамашта кхыча мехкашкара тIабаьхкача болхлойи шоай гражданийн цхьатарра бокъонаш хулга. ФРГ-ера «гастарбайтерий» хьакъехьара полиника кхы а бIехагIа хул, ма-дарра аьлча, «арахьара тIаухa болхлой хьашта бац» яхаш деш дола тIахьехамаш моттийта а хIанз бундестаге хоржамаш хулача хана харжархой цхьадолча даькъа тоамбар дар духьа а деш хиларах. ХIаьта ма-дарра яьлча-м «гастарбайтераш» дIахо а къахетам боацаш боацабе лерхIаш ма йий малхбузенгермански монополеш.

Р. АЛЕКСАНДРОВ.
(АПН).

ФЕ ХИЛА

Республике дIахохьош да наькъашка лелара кхерамзлен хьажар. Цо дикка хьинарегIа баьб ГАИ болхлой, общественноста болх. Цар духхьал хьажара хьалхарча декаде наха юкъе доаржадаьд наькъашка лелара бокъонаш лорае уж гIахьехаш йола 200 эзар памяткаши листовкаши.

ДIадахача кIира вIаьраскан шоаттеи деношка республика кхаь районе наькъашка лелара бокъонаш телхаераш гучабоахаш хилар ГАИ болхлойи общественноста викалаши. Ши дии ши бийсеи даьккхар цар наькъашка ха деш. Цу юкъа уж фе хиларах ца хулаш кIезига хатараш дисанзар.

Иштта, ховш ма-дий, корта бохабеча маларах а пхийтта автомобила ко бе делла саг кхераме зуламхо волга. ХIаьта цу тайпара наьах алхха цхьан Надтеречни районе 32 саг сонавир рейде дакъа лоацаш хиннараша. Белгалдаккха доагIа, малара тIаккхувча водителех берригаш а хIана бац аьнна бараш паччахьалкхен машинаш тIа болх бераш хиннилга. Балха тIа къаракъ меларех ба «Малгобекский» комсий совхозера водителаш А. Капланов, М. Коригов, трактористаш — «Наурский» совхозера С. Юсупов, «Гвардейский» совхозера Х. Абдулаев, «Братский» совхозера А. Гелиханов, дуккха кхыбараш.

Надтеречни Малгобекски районашкарча советски, партийни органий кулгалхой деккхарийла ба машинашца наькъашка лелача наха юкъе беш бола кхетама болх нийса вIаштIехьбоаккхилга Iалашде, транспорта эксплуатаци яра ма-боаггIа тIахьожам лоаттабе.

ХьалхагIа санна, хIанз а дукха хатараш хул боарамал тIехйолча сухалца машинаш хехкарах. Иштта, бахьан долаш лозавир СаьмуIашкара гIашло С. Речков. Укхаза гIашлочун бехк а боалл — хила ма-везза фе вацар из наькъа дехьавоалаш.

Боарамал гIехйолча сухалца наькъашка лелара къаьстта тIера хул мотоциклисташ. Цар бехкагIа духхьал цхьан дийнахьа — 5-ча сентябре цхьа саг вувш пхи хатар хиннад.

Нохч-ГIалгIай АССР МВД ГАИ

- ВОЛГОГРАДСКИ ОБЛАСТЬ. Волгоградски осетрови фух дола чкъаьрий лeладеча заводе миллионаш осетрови пхандаргаш къалхедаьд. Волга чу севрюга, стерляда, белуга пхандаргаш дIачухийцад. Кхыча гаьнарча моттигашка дIаяхийтай бестера — цу ше санна кхы йоацача завода ихтиологаша хьаяьча осетрови гибрида пхандаргий парти. Бестера — белуга санна сиха дегI дахьаш а товарни дозал долаш а ба, дIаьта стерляд санна тазача хишка лелача чкъаьрий чам болаш а да.

Автомашинашца, сиха лелача катерашца, самолеташца хийи кислороди чу а детта лаьрххIа кийчдаьча полиэтиленови тIоргигашка а доахкаш волжанаш кердача моттигашка «даха» дIаухийт мехка тайп-тайпарча районашкарча хишка. Чкъаьрий лeладеча боахамашеи чкъаьрий дувцача колхозашеи бестера яха чкъаьра лeлабелга чIоагIа пайдане а, перспективни а гIулакх лерхI.

Из бокхача маьхера осетрови гибрид шерра дIаяржаш латт Украина, Молдаве, Таджикистана, Прибалтика, Узбекистана, Российски Федераце дуккхача областашкарча Iамашка.

СУРТА ТIА: бестера — цу ше санна кхы боацача чкъаьран — белугаи стерлядеи гибрида пхандаргаш.

Н. СУРОВЦЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Редактора заместитель
М. М. ХАМХОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

16 сентябрь.

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Iуйранара гимнастика. 9.30 — «Планета кагирхой». 10.15 — «ВорхIагIа пхо» яха художественни фильм. 11.35 — Эрсий иллей концерт. 14.15— «Сийлахь-йоккхий гIишлошъеча». Кинопрограмма. 15.00 — Композитор Н. А. Римский-Корсаков». Хьалхара передача. 15.25 — «Вай Iалам довзаш да». 15.45 — «Советски законодательства лардаш». 16.15 — Шахматни школа. 16.45 — «Рагунски ГЭС еча». 17.15 — Хоккеех йола дунен халкъий юкъара турнир. ШоллагIа финальни матч. Хьалхара период. Монреалера передача. 18.00 — Кердадараш. 18.15— Дунеи халкъий юкъара матч дIахо гойт. ШоллагIеи кхоалагIеи периодаш. Монреалера передача. 19.45 — «Вай доттагIа Монголи». 20.00 — Телеспектакла премьера. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Кагирхой спортивни программа. 22.35 — РСФСР заслуженни артистка Г. Писаренко концерт. Из чакхдаьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — Атеистически темашта. «Бусалба дыно ду хьехамаши, царех дувла зуламаши». КПСС обкома лектора М. Г. Парижева выступлени (гIалгIай меттала). 18.15 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 18.35 — Фильм. 18.40 — «Хьайбаш лeладеча — ударни фронт». «Атагинский» совхоза къахьегамхой болча (гIалгIай меттала). 18.50 — «Нийсархо». Кагирхошта йола программа (нохчий меттала). 19.20 — «Доакъар кийчдара— толамаш а дикал а». Юртбоахама обозрени. 19.30 — Художественни фильм.

17 сентябрь.

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Iуйранара гимнастика. 9.30 — ЦаI массанена а массава цхьаннена а хьалхара». 10.15 — Телевизионни спектакль. 11.15 — «Къонало иллеш а доах, халха а дувл». 14.20—Хьун болхлочун Денга. Документальни фильмай программа. 15.05 — Композитор Н. А. Римский-Корсаков. ШоллагIа передача. 15.30 — Берашта. «Лаьча хIалак хилар» яха художественни фильм. 16.45 — Москвап москвичаши». 17.15 — «Хьабола фаьлг. 18.00 — Кердадараш. 18.15— «КIиран панорама». 18.55 — «70-ча шерашка Америка». Фильм. 19.25— Экране дуккхьашка. «Монолог» яха художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Артлото». Ашарий программа. 22.30 — Боккхийчарна мультфильмай программа. 22.55 — Спортивни программа.

II ПРОГРАММА

18.20 — «Нохч-ГIалгIайче гIолла», Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.40 — Ашарий заставка 18.45 — «Юрта вахар» (нохчий меттала). 19.15 — Берашта мультфильм. 19.25 — Республике керда гIишлош еча. Гор. Грознерча къахьегамхошта — чубаха цIенош дукхагIа (гIалгIай меттала). 19.45— «Пятилетке толамаш доахарашка— тха моаршал». 19.50 — Концерт.

РАДИО

16 сентябрь.

6.30 — Комбайнаш хьажкIий кхашка. Шалински района «Джалка» совхозера репортаж (гIалгIай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.26 — «Сердало» газета обзор. 7.32 — Ашараш. 8.25 — Iуйранара концерт. 8.40 — Школа, дезал, общественность. О. И. Лебедевай беседа (эрсий меттала). 8.55— Ашараш. 9.15 — Вай лоалахой болча. Дзатцеевай зарисовка (гIалгIай меттала). 9.30 — Халкъа ашараш (гIалгIай меттала). 9.45 — «Iалам лорадеш» Назрановски хьуп болхлоех йола передача (гIалгIай меттала). 16.00 — Бурятий ашараш (эрсий меттала). 16.30 — Юртарчарна шефски новкъостал. «Автоспецоборудование» заводера передача (эрсий меттала). 16.45 — Юртбоахама продукташ дукхагIа хилийтарга бода никъ. Беседа (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

17 сентябрь.

6.30 — Юрта Iуйре (эрсий меттала). 6.40 — Ашараш. 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.36 — Ашараш. 8.25 — «Эскаре гIулакх дечар письмоех дола концерт» (нохчий меттала). 8.50 — Технически радиовестник (эрсий меттала). 9.15 — «Куне хоьнахчул». ГIалгIай сакъердаме дувцар (гIалгIай меттала). 9.35 — Комсаш лелархочун радиошкола (эрсий меттала). 9.45 — ДоттагIий оазаш (эрсий меттала). 16.00 — «Лораде хьай дог» Лора М. Сулаева беседа (нохчий меттала). 16.15 — Радиожурнал

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 5 — 10 метр чIоагIа мух а хьеккхаш ха хилеи фегара температура Грозне 22 — 24, республике гIолла 19 — 24 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу. Кхоана морхаш а йолаш, юкъ-юкъе екха а екхаш, дукхагIча даькъе йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 5 — 10 метр чIоагIа мух а хьеккхаш ха хилеи фегара температура бийсана 10 — 15, дийнахьа 10 — 24 градус йовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанция.

Шекара тростник дика хьувкъаяьй Центральни Вьетнамерча Контнеп яхача госхозе. Дукха ха йоацаш тIом лаьттача, бомбаш лийлхача хIанз баьццара кхаши плантацеши я.

ВИА—ТАСС сурт.

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ!
ДIАДОЛАДЕННАД 1977 ШЕРА
«СЕРДАЛО»
ГАЗЕТА ЯЗПУЛГА
Газета язлу бувзама ерригача отделенашка а промышленноста, транспорта, гIишлошъеча предприятешкарча, дешара заведенешкарча, колхозашкарча, совхозашкарча, учрежденешкарча, общественни организацешкарча кепайоазув доаржадеча общественни уполномоченнашка а гIолла.
ГАЗЕТ ЯЗДАРА МАХ ялх бетта — 1 сом и 56 кепиги.
ДИЦ МА ЛЕЛАШ «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ХАННАХЬА ЯЗЛЕ!

ТХА АДРЕС: 364051. г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктохкама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культура отделий — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051. г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ05484. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Мояковске 92, Типография изд-ва «Грозненский рабочий», Маяковского 92. Заказ № 6752.